

Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi
Şehir ve Bölge Planlama Bölümü

Bir Doktora Tezinin Eleştirel Değerlendirilmesi

Prof. Dr.-Ing. Şenel ERGİN

İZMİR – 2007

İncelenen Tezin Künyesi:

**KENTSEL YÖNETİŞİM BAĞLAMINDA E-PLANLAMA YAKLAŞIMLARI
İZMİR ÖRNEĞİ**

Hazırlayan: MUHAMMED AYDOĞAN*
Yöneten: PROF.DR. HÜLYA KOÇ
Anabilim dalı: DEÜ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA BÖLÜMÜ
ŞEHİR PLANLAMA ANABİLİM DALI
Türü ve Tarihi: DOKTORA TEZİ - EYLÜL 2006

Tezin Sınav Sonuç Formu Kopyası:

DOKTORA TEZİ SINAV SONUÇ FORMU

MUHAMMED AYDOĞAN, tarafından PROF. DR. HÜLYA KOÇ yönetiminde hazırlanan "KENTSEL YÖNETİŞİM BAĞLAMINDA E-PLANLAMA YAKLAŞIMLARI - İZMİR ÖRNEĞİ" başlıklı tez tarafımızdan okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir doktora tezi olarak kabul edilmiştir.


Prof.Dr. Hülya KOÇ
Yönetici


Prof.Dr. Sezai GÖKSU
Tez İzleme Komitesi Üyesi


Doç.Dr. Yahap TECİM
Tez İzleme Komitesi Üyesi


PROF.DR. HAN DAN TÜRK OĞLU
Jüri Üyesi


YRD.DOÇ.DR. K.MERT GURBUĞCU
Jüri Üyesi

Prof.Dr. Cahit HELVACI
Müdür
Fen Bilimleri Enstitüsü

Ülkemizde üniversitelerdeki genç nesil, yüksek lisans sonrası çalışmalarını sürdürürken, sanki iki seçeneği varmış gibi davranmaktadır.

Ya Dr. olacaktır, ya da Dr. unvanının ön koşul olduğu kadro unvanına kavuşmak için acele bir adet Dr. tezi yazacaktır.

Yine ülkemizde sürdürülen Dr. öğretiminin niteliğine bağlı olarak bilincine varılamayan yalın gerçek ise şudur; Dr. olmadan Dr. tezi yazılamamaktadır.

“...mış gibi yapmanın” sonucu, en iyi biçimiyle, kapsamı geniş tutulmuş dolayısıyla sayfa sayısı artmış ve yüksek lisans tezi benzeri çalışmaların yinelenmesidir.

Sözün kısası, ortada iki seçenek yoktur.

Dr. programına kayıtlanan her genç akademisyenin tek bir yolu vardır; o yolu, başında zor ve uzun görünse de, yürüyerek Dr. olmak onun tek seçeneğidir.

**Prof. Dr.-Ing. Şenel ERGİN
Haziran 2007**

Dr. Tezini Nasıl Okurum

Öncelikle, tezi okurken yazan öznenin akademik niteliğini görmek isterim. Bunun somut göstergeleri şunlardır:

Terim-kavram ikilisinin kavranmış olması,
Paradigma-kuram-yöntem-teknik sıralamasının zihinde işlevsellik kazanması,
Üst düzey soyutlama becerisi,
Fikri kaynağına doğru izleme becerisi,
Bilimsel bilgi üretimiyle literatür bağlantısını kurabilme,
Doğru ve iyi yazı ile düşüncelerin anlatılabilmesi,

Yukarıda sıralanan konuların ayırımında olma durumu, özenli ve duyarlı yaklaşımlar, okuma sırasında değerlendiren hocaya yeterlik duygusunu verecek düzeye erişmiş olmalıdır.

Sonra, doktora tezinin hangi enstitü programında yapıldığına bakarım. Şehircilik Ana Bilim Dalı Fen Bilimleri Enstitüsü bünyesinde yer aldığına göre, Modernist Batı Bilim Evreni¹ kapsamında bu konuda ne düşünüldüğü, yaygın eğilimin ne olduğu konusu bizleri de bağlamak zorundadır.

Küresel Bilim Evreni'nde Fen Bilimleri kapsamında Dr. derecesini alabilmek, net-kullanılabilir bilimsel bilgi üretme koşuluna bağlı tutulur. Entelektüel gevezeliklere bu dalda, bu unvan verilmez.

Dolayısıyla Dr. tezi aşağıda sıralanan çalışmalarla özdeşlik oluşturmaz.

- Doktora tezi, sıradan okuyucuları herhangi bir konu üzerinde bilgilendirmeyi amaçlamaz. Bu anlamda ders kitabı değildir.²
- Doktora tezi, herhangi bir teknik ayrıntı için, kullanım kılavuzu, el kitabı niteliği de taşımaz.
- Doktora tezi, herhangi bir kurum düşünülerek, mevcut model yapılanmadan bir sonraki aşama olduğu düşünülen model yapılanmaya dönüşüm için hazırlanan fizibilite raporu değildir.

¹ Modernizm'in bilgiye, bilime ve gerçekliğe yaklaşımı ile Postmodernizm'in bunlara referansla geliştirdiği gerçeklik ve bilgi üretme yaklaşımlarını karşılaştırmak, bu eleştiri metninin sınırlarını zorlayacaktır. Burada, üniversitelerin Modernist Batı Bilimi bağlamında akademik olarak örgütlenen Bilim Kurumları olduğunu, küresel kapsamda özellikle Temel ve Uygulamalı Temel Bilimlerde (Fen Bilimleri) sadece Modernist Batı Bilimi'nin Epistemolojisi kapsamında bilimsel bilgi üretimi yapılabildiğini söylemenin yeterli olacağını düşünüyorum. (A.B.D. ile A.B.'de ve bu iki blok ülkelerinin oluşturduğu "batı" ile yarışan Japonya'da yapılan budur.)

Bilindiği gibi, Postmodernizm, dış gerçekliğin nesnel ve kararlı temsil edilemeyeceğinden hareketle, Epistemoloji'yi bırakarak, Yorumbilimi (Hermeneutic) getiriyor. Ancak Yorumbilim kendi bilimsel bilgi üretme dizgesini henüz oluşturmuş değil; entelektüel yaşama sokulmuş "okuma" davranışı da bugün için, bireyselleştirilmiş ve birbirleriyle karşılaştırılma olanağını yapısal olarak barındırmayan görüş bildirimlerinin ötesine geçememektedir.

Bu öykünün, fiziksel planlamaya yansması da, Ekonomi'nin dayattığı üst sınırlamaların yerel bağlamlarında "uzlaşım kuralları" üretme çabaları olarak görülmektedir.

² Eleştirilen tezin savunma jürisinde, Doç. Dr. Vahap Tecim'in, sıkıntısını, "tez bu kadar açık olmaz, doktora tezlerinin bir gizemi olur" sözleriyle dile getirdiğine tanık olduğumu anımsıyorum. Aslında söylenmek istenen buydu sanırım.

- Dolayısıyla özsel nitelik bakımından çok karmaşık, ancak uygulanmakta olan anket/analiz teknikleri kullanılarak yapılan alana ve duruma ilişkin geniş kapsamlı durum saptamaları ve sonuçların toparlanarak değerlendirilmesi biçimindeki teknik rapor olamaz.
- Her hangi bir konuya açıklık getirmek üzere hazırlanan, son sayfalarında yorumlarla beslenmiş ve uzun tutulmuş tarama-değerlendirme makaleleri de değildir.
- Fikri kaynağına doğru inerek izleme becerisini geliştirmeye odaklanan, literatür bilgisini sınıflayarak değerlendiren, yorumlayan, yeni araştırmalara gönderme yapacak biçimde çıkarımlarda bulunabilen yüksek lisans tezlerinin azmanlaştırılmış çeşitlemeleri de olamaz.
- Doktora tezleri, doğrudan araştırmacı öznenin ürettiği orijinal bilimsel bilgiyi³ (gerekçe, açıklama, sonuç ve uygulama değeri kapsamında) veren çalışmalar olarak, sayfa sayıları da kaynaklandıkları ana bilim dallarına göre, doğası gereği, sınırlı olan çalışmalardır.⁴

Fen Bilimleri'nde herhangi bir dalın Dr. Programına kayıtlı olmak, gelişmiş ülkelerde orijinal bilimsel bilgi üretimini önkoşul olarak getirir. Ülkemizde de buna uymayı anlamlı bulmaktayım. Bu koşulun kuram ve uygulama alanlarında uygulanabilir olduğunu düşünüyorum.⁵

³ Akademik çevrede, özellikle genç nesil, “özgün” sözcüğünü, “orijinal” sözcüğü yerine kullanmaktadır; TDK sözlüğü de bunu destekler görünüyor. Ancak bu iki sözcük anlam bakımından birbirinin eşdeğeri değildir. Bu iki sözcüğü birbirinden ayıran temel özellik, orijinal olanın “ilk olma” niteliğini gösteriyor olmasıdır. Wikisözlüğün Türkçe sayfasında Latince kökeni “oriri” (yükselmek) olarak veriliyor. Latineden İngilizce'ye geçen sözcüğün sıfat hali: original – “en baştan beri var olan, ilk, en önceki”; ad hali: origin – “bir şeyin başlangıç veya çıkış noktası, köken” (www.tr.wiktionary.org/wiki/original.)

Almanca sayfasında ise (www.de.wikipedia.org/wiki/Original) sözcüğün Latince kökeni “origo” (Ursprung-köken) olarak verilmiş; ancak bu ad hali. Sayfada verilen örnekler, ilk olma özelliğine dikkati çekiyor.

Bizim dilimize Latince kökenli Türkçe sözcük olarak girmemiş; yabancı sözcüğü Türkçe okunuşuyla konuşma dilimize almış olmalıyız.

“Özgün” sözcüğü bu “ilk olma” niteliğini taşımaz; o daha çok özel olanı, kaynaklandığı yer ve kişi ile bağlantılı olarak tanımlar. Doktora tezini meşru kılan şey ise, çapının büyüklüğüne bakılmaksızın, alanında o ana kadar söylenmemiş olanı söylüyor olmasıdır. Doktora tezleri orijinal bilimsel bilgi üreten araştırma çalışmalarıdır.

⁴ Bilim Evreni'nde Matematikte 40 sayfalık doktora tezleri olağandır. Fizik Ana Bilim Dalı'ndaki tezler Ülkemiz'de de 70-75 sayfa arasında tamamlanabilmektedir. Ancak, planlamada da 150-200 sayfalık sınır aşılmamalıdır. Fazla sayfa adedi doğrudan doktoranın, konusu üzerinde gerekli olan bilinç temizliğine ulaşmamış olduğunu gösterir. Zaten üretilmiş bilimsel bilgi ile doktoranın ürettiği bilimsel bilgi birbirine orantılı olarak ve yeni olanı anlaşılır açıklıkta net ve kesin verilmelidir. Bir kişi yüzlerce sayfalık yeni bilimsel bilgi üretemez. Zaten mevcut olan bilimsel bilgi de ikinci elden okunmaz.

⁵ Tezler, FBE'nin Doktora Tez Sınavı Tutanak Formu'nda görüldüğü üzere, “Kabul Edilen Doktora tezi D.E.Ü. Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin 24. Maddesi gereğince: i) Bilime yenilik getirmiştir, ii) Yeni bir bilimsel yöntem geliştirmiştir, iii) Bilinen bir yöntemi yeni bir alana uygulamıştır” seçeneklerine göre değerlendirilmektedir.

Tutanak formunda alt alta sıralanan bu seçenekler aynı zamanda bir değer hiyerarşisi de oluşturmaktadır. Ancak, sadece işaretleme yoluyla görüş isteyen form, sonradan verilen görüşü nota dönüştürmediği için, aslında uygulamada bu değer hiyerarşisini ortadan kaldırmaktadır. Özetle, FBE'deki bilince göre, bilime yenilik getirme ile yani orijinal bilimsel bilgi üretme ile bilinen bir yöntemi yeni bir alana uygulama işi aynı değerdedir.

Son olarak, değerlendirme aşamasında, öznenin akademik niteliği çizginin üzerinde ise, kayıtlı olduğu enstitünün bilim evreni içindeki yaptırımlarını yerine getirerek, orijinal bilimsel bilgi üretmiş ise, çalışmanın seçilen konu ve ulaşılan sonuçlar çerçevesinde, özel olarak değerlendirenin hoşuna gidip gitmemesine bakılmaksızın, teze olumlu görüş bildirilmesi gerekmektedir.

Dr. tezinin kendisinden beklenen akademik niteliğe sahip olması durumunda, konularının üzerinde açılacak tartışmalar, değerlendirme jürisinin dışına çıkarılmak zorundadır.

Dolayısıyla, bir tezin niteliksel değerlendirilmesi işleminden anlaşılması gereken kapsam, ilk iki sırada söylenen konuların sınırladığı alandır. Yoksa bazı profesör hocalarımızın sıklıkla dile getirdiği gibi, “tez konularından kişisel hoşlanmama veya aynı fikirde olmama durumu nedeniyle olumsuz olmaksızın, niteliksel değerlendirme yapmamayı yeğleme” duruşu, hele hele akademik birime eklenen genç akademisyenlerin seçiminde sorumluluğun tümünü tez savunma jürisine bırakarak, “onay almış tezlerin değerlendirilmeleri konusunu haddini aşma” olarak tanımlamasıyla kolay yolu seçme davranışı, o akademik birimin bilimsel niteliği için kaygı uyandırması gereken bir durum oluşturur.

Okumakta olduğunuz eleştirinin bu bağlamdaki anlamı da açıkça şudur:

Doktora tezlerinin değerlendirilmesi sadece beş kişiden oluşan “tez savunma jürisi”ne, işin özü gereği bırakılamaz. Konu Bilim Evreni içinde alana ilişkin bilim adamlarının tümünü ilgilendirir; onlar dilerlerse onay almış tez, şimdi benim yapmakta olduğum gibi, tekrar tekrar değerlendirilebilir. Çünkü bilimsel gelişme eleştirel değerlendirerek biriktirme yöntemiyle ilerler ve bunun teknik araçları da sürekli bilimsel bilgi üretme ve mevcut üretilmiş bilimsel bilgilerin de yanlışlanabilirliğini sürekli yoklama işlemleridir. Bu nedenle aslında, tez savunma jürisinin üyeleri olan hocalar, kendilerine verilmiş tezi değerlendirirken, kendi değerlendirme kararlarını da Bilim Evreni’ne eleştiriye açık sunuyor durumundadırlar. Bunun bilincinde olmamak, bir profesör⁶ için vahim bir durumdur; bir anabilim dalı başkanı olan profesör için akademik birim adına çok daha vahim bir durumdur.

Ancak, bir tezin başında yanlış/yetersiz değerlendirilmiş olma durumu ile süreç içinde tezin ürettiği bilimsel bilginin aşılmış olma durumunu da eleştirinin niteliği için gözden kaçırmamak gerekmektedir.

Teşekkür Sayfasıyla Başlamak..

Bilim adamlığının bir meslek olmadığını düşünenlerdenim. Bilim adamlığı daha çok, doğal olana, kültürel olana, bizzat kişinin kendi varlığına bakış durumu, yaşama karşı geliştirdiği bir duruş biçimidir. Niteliksel olarak bu durum, “bir işin yapılması” durumuyla örtüşmediği için, bu var olma biçimini öncelikle nitel-özel bağlamda memnun olma-haz alma durumuyla ilintilendirmek, aklın ve ruhun sağlıklı işlevselliğini sağlamada gereklidir-yaşamsaldır.

⁶ Bu bağlamda Yard. Doç.’ların jüri üyesi olma durumlarının tartışmaya çok açık olduğunu düşünmekteyim.

Bilim adamı, merakını izler, bilimsel bilgiyi üretir ve bunu da öncelikle bu edimi hazla bağlantılı olduğundan kendisi için yapar. Üretimini toplumun hizmetine elbette sunar ancak, dışsal değerlendirmelere, kendi koyduğu kendini yönlendirici/bağlayıcı ölçütlerin dışında, pek aldırılmaz. Onun için Bilim'in "doğru" kavramı belirleyicidir.⁷ Çalışması değerlendirilirken, Bilim'in dışından gelen ölçütlerin bir önemi yoktur. Çünkü, yapılan çalışmanın sözde işlevselliğini gösterecek olan uyarılma "iş", ikinci sınıf bir iştir. Bilimsel bilgi, önce "doğru" olarak üretilmeli, sonra içinde bulunduğu toplumun öznel koşullarına göre uyarılma sorunu ele alınmalı (bu arada uygulamalı temel bilimlerin kendine özgü tavrını da göz ardı etmeden) ve bu arada da orijinal durumunu ne kadar yitirdiği saptanmalıdır. Bunun tersi bir ele alış, Bilim Kurumunu süreç içinde ortadan kaldırır.

Bu duruşun anlaşılır bir sonucu olarak, bilim adamı yapılmış herhangi bir çalışmayı değerlendirirken, bilim dışı ölçütlerin yönlendirdiği bakış açılarına göre "acımasız" hatta "haince" gelen sözleri rahatlıkla söyler ve yazar. Çünkü kendisinin, ne söylüyor ve yazıyor olursa olsun, Modernist Bilimin Epistemoloji sınırları içinde kaldığını bilmektedir.

Bilim Evreni'nde kabul görmüş bir Dr. Tezi, her zaman için kişinin bu evren içine, kendi eşdeğerleri arasına girişini, yani bir doğumu/doğuşu gösterdiği için, ben kişisel olarak, doktora tezlerinin başında yer alan teşekkür sayfalarında, bu taze bilim adamının kokusunu duyumsamak isterim.

Çünkü teşekkür sayfası, 4-6 yıla yayılan usta ile çırak (tez danışmanı ile doktora öğrencisi/doktorant) arasındaki iletişimin, o ruhsal-zihinsel bağlantının niteliğini duygusal olarak yansıtır; doktora eğitiminin felsefesini doğrudan tanımlayan eşsiz imgesel bir sergilemedir. Tezin başka hiçbir sayfasında olmadığı kadar (ki, zaten buna izin de yoktur) duygu yüklüdür. Söylenenler zihinsel-mantıksal kurgulardan çok (ki aksi olduğunda bu zaten sırtır), eğitim sürecindeki doğrudan duygusal-duygusal izlenimlerin sindirilmiş-oturmuş tanımlamalarıdır.

Şu usta-çırak tanımından rahatsız olanlar için bir çift sözüm var. Usta-çırak iletişimi, her iki taraf için söze dökülen, dökülebilen bir iletişim biçemi olamaz. Doktora öğrencisinin kendisi için duyumsadığı konum belirtisi olarak ortaya çıkar. Tez danışmanının, doktora öğrencisinin karşısında hiyerarşideki yeri nedeniyle kazandığı bir konum ya da oynadığı bir rol değildir.

Usta-çırak iletişimini belirleyen kişi, doktora öğrencisinin bizzat kendisidir. Dr. öğrencisinin, hocası ile kurduğu iletişimi tanımlarken kullanabileceği tek ölçütün şu olduğunu düşünüyorum: Eğer hocasının karşısında çırak olduğunu duyumsamıyorsa ve bu duygu gittikçe artıyorsa, karşısında bir usta yok demektir. Ve konu da kapanmıştır. Bunun üzerinde konuşulmaz, bu durum sadece yaşanır.⁸

Teşekkür sayfasını gösterge olarak kabul ettiğimden, düşünmeye bu sayfa ile başlıyorum.

Değerlendirilen doktora çalışmasının tez hocası için duyumsadığı teşekkür cümlesi şöyle:

⁷ Etik ve Estetik bilgi üretim alanları bunun dışında kalmaktadır.

⁸ Bundan böyle Bölümde yazılacak doktora tezlerinin teşekkür sayfalarını değerlendirmeye alamayacağım anlaşılıyor. Yönlendirildiklerini düşünecek ya da başkalarının böyle düşünecek olmalarından rahatsız olacak Bölüm araştırma görevlilerinden ve doktor olmaya uğraşan kendi doktorantlarımdan özellikle özür dilerim.

“İlk olarak başından sonuna tez çalışmasının her aşamasında, en içten yardımlarını sunan ve düşüncelerimi hayata geçirmeye yönelik her adımında beni cesaretlendiren tez danışmanım Prof. Dr. Hülya KOÇ’a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.”

Doktora tez çalışması ile aday, alanında ürettiği bilimsel bilgiyi, Modernist Batı Biliminin Epistemolojisi kapsamında değerlendirilmek üzere, bu değerlendirmeyi yapabilecek niteliğe erişmiş, bilim unvanları taşıyan uzmanların görüşüne sunar. Ancak değerlendirmeyi aşabilecek niteliğe ulaşması durumunda, üretilen bilimsel bilgi, bilim evrenindeki işlevsel çevrime girer, başka bir deyişle “hayata geçer”.

Bunun dışında, “..düşüncelerimi hayata geçirmeye yönelik her adımında ..” sözü doğrudan uygulamaya yönelik düşüncelerin hayata geçirilmesi durumunu düşündürür ki, bu ifade daha çok bir meslek adamının zihinsel duruşunu anımsatmaktadır.

Burada ayrıca, çalışmayı yapan öznenin, düşüncelerini hayata geçirmeye yönelik attığı her adımda, kendisini cesaretlendiren, çalışmasının her aşamasında “en içten yardımlarını sunan” bir tez danışmanından söz edilmektedir. O bir “rehber” değil, bir yardımcıdır; öznenin varlığını koruyan-esirgeyen bir anadır, bir abladır.

Belli ki, doktora çalışması usta-çırak ilişkisi niteliğinde seyreden bir eğitim süreci olmamıştır. Doktora öğrencisi bu süreci yalnız yaşamıştır. Tamamlanan çalışmanın değerlendirilme ve atama sürecinde öznenin varlığı korunmuş-esirgenmiştir ama.. uzun yıllara yayılan doktora öğretim sürecinde öznenin varlığı öncelikle eğitilmemiştir.

Bu nitel eğitilme durumunun eksikliği nedeniyledir ki, tez danışmanı “en içten yardımlarını sunan” yardımcı kişi olabilmıştır de, bilimsel onayına başvuru kişi olamamıştır.

Söz ve düşünce zerafetinden yoksun gibi duran başka bir anlatım da şöyledir:

“Gerek duyduğum her aşamada desteklerini esirgemeyen Dekanımız Prof. Dr. H. Çetin TÜRKÇÜ’ye teşekkür ederim.”

Burada tanımlandığı biçimiyle gerek duyulduğu anda, destek servisi yapan bir üst yönetim davranışı ile araştırma görevlilerinin tümüne tez çalışmalarının düzgün seyri için kurum olanaklarını zorlayarak araştırma ortamını uygun hale getirmeye çalışan bir üst yönetim davranışı birbirinden farklı özende bir tanımlamayı gerektirirdi diye düşünürüm.

İçerik Sayfaları

Başlığı içerik olarak tanımlanan sayfalarda, çalışmanın düşünce dizgesinin özsel niteliğini biçimsel olarak gösteren bir düzenleme yapılır. Düşüncenin hangi noktalarda ne kadar derinleştiğini

1. seçilen numaralama sistemindeki derinlik kademelemesi ve
2. her bir derinlik numarasına yığılan sayfa sayısı

üzerinden anlarız. Bunlar tez ele alınır alınmaz bakılan ve değerlendirecek hocaya tez hakkında ilk izlenimleri verecek olan somut göstergelerdir.

Okunan tezde sekiz tam sayfayı kullanan bir içerik düzenlemesi yapılmıştır. Altı ana başlıktan oluşan tezin, 1. Giriş ve 6. Sonuç bölümlerinin dışında gövdeyi oluşturan dört ana başlığında da dördüncü dereceden derinlik kademesine inilmiştir. Bu somut durumun gösterdiği şey şudur: bu tezde ayrıntılı/detay bilgi yığılması vardır. Böyle bir uygulama iki şeyi düşündürür. Tezin konusu bu duyarlılığı gerektirmektedir ya da tezin öznesi, çalıştığı konu kapsamında ayrıntıyı asaldan ayıramamaktadır.

Bunların hangisinin doğru olma olasılığı var sorusu, içeriğe biraz daha yakından bakmayı gerektirir. Okunan tezin içeriğine baktığımızda, hemen hemen her bir dördüncü dereceden derinlik kademesini gösteren alt başlık için birer sayfa kullanılmıştır; aynı sayfada dördüncü dereceden iki alt başlık bulunan sayfa sayısı da azımsanmayacak kadar çoktur.

Ayrıntılı bilgi vermenin tezin tamamını kapsadığı bu gibi durumlarda, verilen ayrıntılı bilginin tamamının, araştıran öznenin ürettiği bilimsel bilgi (orijinal bilgi) olma olasılığı sıfıra yakındır. Bu durumda yoğunluğun tamamına yakınının aktarılmış bilgi olduğu düşünülecektir.

Bunların kısa tutulmuş olmaları da açıklayıcı bilgi olmaktan çok, tanımlayıcı – betimleyici düzeyde bırakılmış olduklarını göstermektedir.

Özetle, tamamı 444 sayfa olan ve düşünce dizgesini sekiz tam sayfada alt alta dizerek ancak gösterebildiğini düşünen bu doktora tezi, fevkalade ayrıntılı ve aktarılmış bilgi derlemesinin içinde kendi varlığını meşru kılacak orijinal bilgiyi aratacak bir niteliğe sahiptir, izlenimi tezin okunmasından önce oluşmaktadır.

Buraya kadar yapılan eleştirilerde genel değerlendirme ölçütleri kullanılmıştır; eleştirilmeye değer nitel noktalar ana metnin eleştirisiyle bağıntılı yapılacaktır.

“Kaynaklar” Sayfaları

Tezin yazım işiyle uğraşan, sanki iki öznesi vardır; biri çalakalem yazarken, öteki kaynaklar sayfasına alınması öngörülen rapor, belge ve kitapları listelemiştir. İşin bitiminde de ne yazan özne ne de “kaynaklar” sayfalarını hazırlayan özne çalışmanın tümünü okuyarak uyuşma durumunu denetlemiştir.

Anlaşılacağı üzere “Kaynaklar” sayfaları tezin ana metninden bağımsız değerlendirilemez. Bu birbirine bağımlılık durumunun değerlendirilme sonucu aşağıda görülmektedir.

I- Kaynakçada gösterilip, metin içinde kullanılmayan kaynakların listesi

Kaynaklar bölümü

1) Avrupa Birliği Genel Sekreterliği (2001). *AB müktesebatının üstlenilmesine ilişkin Türkiye ulusal programı*. Ankara: ABGS. 2) Akaya Aslan, T., Gündoğdu, K. ve Arıcı, İ. (2002). “Application of GIS in land consolidation planning studies”. *Proceedings GIS 2002*. Ankara: HKMO Yayınları 3) Aksoy, A. (1996). İnternet ve demokrasi. *TDV Diyalog Dergisi*. Ankara: TDV Yayını. 4) Aktan, C. (2000). *Yeni global gerçekler*. İstanbul: TUGIAD Yayınları. 5) Al-Kodmany, K. (2002). Supporting imageability on the world wide web: Lynch's five elements of the city in community planning. *Environment and Planning B: Planning and Design*. 28, 805-832. 5) Alp, H. (2004). Bilgi toplumu olma yolunda e-Avrupa ve e-devlet çalışmaları. *İmar Planlamada Bilgi Teknolojilerin Kullanımı Semineri*. Ankara: İller Bankası Yayınları. 7) Archer, B. (1999). *Araştırma yöntemleri üzerine*. Ankara: ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları. 8) Armağan, B. ve Demir, İ. (2002). *Astablishing a pollution control monitoring system for the*

golden horn by using GIS. *Proceedings GIS 2002*. Ankara: HKMO Yayınları **9** Aydın, M. (2004). Sayısal ortamda harita çalışmaları. *İmar Planlamada Bilgi Teknolojilerin Kullanımı Semineri*. Ankara: İller Bankası Yayınları. **10** Aydoğan, M. (2005). Yönetişim ve kent planlamaya halk katılımının sağlanması sürecinde internet teknolojisinin daha etkin kullanımı. (7-9 Kasım 2005) *Dünya Şehircilik Günü 29. Kolokyumu Bildiriler Kitabı*. İstanbul: İTÜ. **11** Ayvalı, A. ve Aktepe, R. (2002). *e-Türkiye girişimi eylem planı*. Ankara: TC Başbakanlık. **12** Avrupa Konseyi (1999). *Avrupa kentsel şartı*. Ankara: Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, Yayın No: 10. **13** Baransu, B. ve Ergün, N. (1993). Katılımcı planlamanın metodolojik nitelikleri. *Türkiye’de 14. Dünya Şehircilik Günü Kolokyumu Kitabı* (1.Baskı) (s.30-35). İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi Yayınları. **14** Baykansıoğlu, A. Dereli, T., Çağsır, H. ve Güllü, H. (2004). Coğrafik bilgi sistemlerinin mühendislik karar destek sistemlerine uygulanabilirliği üzerine bir araştırma. *Yöneylem Araştırması/Endüstri Mühendisliği - XXIV Ulusal Kongresi Kitabı*. Gaziantep: Ya/Em. **15** Benhabib, S (1999). *Demokrasi ve farklılık*. (Z. Gürata, C. Gürsel. Çev.). İstanbul: Demokrasi Kitaplığı, İnci Matbaacılık. **16** Barber, Benjamin (1995). *Güçlü demokrasi*. (M. Beşikçi, Çev.). İstanbul: Ayrıntı. **17** Bilgiç, V.K. ve Göksoy, T. (2004). Yeni gelişmeler ışığında Türkiye’de kamu yönetimi ve yerelleşme eğilimleri. *İzmir 4. Türkiye İktisat Kongresi, Kamuda İyi Yönetişim Sempozyumu Tebliğler Kitabı*. İzmir: DPT Yay. **18** Bingöl, S. (2004). Coğrafi bilgi sistemi ile analiz çalışmaları. *İmar Planlamada Bilgi Teknolojilerin Kullanımı Semineri*. Ankara: İller Bankası Yayınları. **19** Boynukalın, R., İlker, M., Mataracı, O. ve Bakıcı, S. (2002). TAKBİS – A new system for turkish land registry & cadastre. *Proceedings GIS 2002*. Ankara: HKMO Yay. **20** Bölen, F., Türkoğlu, H., ve Yirmibeşoğlu, F (2005). İstanbul’da arazi değerleri ve yapılaşma yoğunluğu ilişkisi. (7-9 Kasım 2005) *Dünya Şehircilik Günü 29. Kolokyumu Bildiriler Kitabı*. İstanbul: İTÜ. **21** Bumin, K. (1990). *Demokrasi arayışında kent*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları. **22** Cansever, T. (1994). *Ev ve şehir*. İstanbul: İnsan Yayınları. **23** Castels, M. (1997). *Kent, sınıf, iktidar*. (A. Erendil, Çev.). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınevi. **24** Coşkun, E., Çılan, A. ve Balaban, M.E. (2006). Acil durum ve kriz yönetiminde karar destek sistemleri kullanım alanları ve ülkemizdeki durum. *Bilişimle-Kentleşme Sempozyumu*. Ankara: Türkiye Belediyeler Birliği. **25** Curabaz, B., Durduran, S.Ş. ve Erdi, A. (2002). An analysis of comparing geographic information systems (GIS) and standart mapping software. *Proceedings GIS 2002*. Ankara: HKMO Yayınları. **26** Çubuk, M. (1993). Planlamaya katılım. *Türkiye’de 14. Dünya Şehircilik Günü Kolokyumu Kitabı içinde* (12-17). İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi Yayınları. **27** Çubukçu, K. Mert (2005) Ekonometrik modellerde coğrafi bilgi sistemleri ile yeni açılımlar. *Bilimde Modern Yöntemler Sempozyumu 2005*, 16–18 Kasım 2005, Kocaeli. **28** Çubukçu, K. Mert (2006) Şehir içi otobüs hizmeti maliyetinin modellenmesinde coğrafi bilgi sistemleri kullanımı. *4. Coğrafi Bilgi Sistemleri Bilişim Günleri Konferansı*. 13-16 Eylül 2006, İstanbul. **29** Dal, Ş., Başaraner, M. ve Selçuk, M. (2001). Zamansal CBS, nüfus sayım verilerine ilişkin vektör tabanlı bir tematik ZCBS uygulaması. *2. CBS Bilişim Günleri Bildiriler Kitabı*. İstanbul: Fatih Üniversitesi. **30** Dikçınar, B. (1999). *Planlama sürecinde bilgi teknolojileri – planlama destek sistemi modeli*. (Yayınlanmamış doktora tezi). İstanbul: YTÜ, FBE **31** DPT AB İle İlişkiler Genel Müdürlüğü (2003). *Türkiye’nin Avrupa Birliğine katılım sürecine ilişkin 2003 yılı ilerleme raporu*. Ankara: DPT Yayınları. **32** DPT AB İle İlişkiler Genel Müdürlüğü (2003). *Türkiye Cumhuriyeti 2003 yılı katılım öncesi ekonomik programı*. Ankara: DPT Yayınları. **33** DPT AB İle İlişkiler Genel Müdürlüğü (2004). *Avrupa Birliği ve Türkiye AB ilişkileri raporu*. Ankara: DPT Yayınları. **34** DPT (2003). *Türkiye Cumhuriyeti ulusal kalkınma planı 2004-2006*. Ankara: DPT Yay. **35** DPT (2003). *Türkiye’de planlı demokratik kalkınma. Planlama Dergisi - DPT’nin Kuruluşunun 42. Yılı Özel Sayısı*. Ankara: DPT Yayınları. **36** Dregicevic, S., Marceau, D.J. ve Marois, C. (2001). Space, time and dynamics modeling in historical GIS databases: a fuzzy logic approach. *Environment and Planning B: Planning and Design*. 28, 545-562. **37** Duran, Z. Ve Toz, G. (2002). Documentation and analysis of cultural heritage by means of photogrametric methods and GIS. *Proceedings GIS 2002*. Ankara: HKMO Yayınları. **38** Eroğlu, C. (1991). *Devlet yönetimine katılma hakkı*. Ankara: İmge Kitabevi. **39** Ekşi, H. (2004). Kamu yönetimin değişim dinamikleri ve değişimin yönü. *İzmir 4. Türkiye İktisat Kongresi Kamuda İyi Yönetişim Sempozyumu Tebliğler Kitabı*. İzmir: DPT Yayınları. **40** Friend, J.K. ve Jessop, W.N. (1976). *Local government and strategic choice*. Oxford: Pergamon Press. **41** Geertman, S. (2001). Participatory planning and GIS: a PSS to bridge the gap. *Environment and Planning B: Planning and Design*. 29, 2-21. **42** Geymen, A. ve Yomraloğlu, T. (2006). “Yerel yönetimler için devingen yapıları bir kent bilgi sistemi yazılımının geliştirilmesi - DEVKBS”, *Bilişimle-Kentleşme Sempozyumu*. Ankara: Türkiye Belediyeler Birliği. **43** Giddens, A. (1995). *Siyaset sosyoloji ve toplumsal teori* (2000). (T. Birkan, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları. **44** Giddens, A. (1999). *Toplumun kuruluşu*. (H. Özel, Çev.). Ankara: Bilim ve Sanat Yay. **45** Gözübüyük, A.Ş. (1978). *Türkiye’nin yönetim yapısı* (6.Baskı). Ankara: Sevinç Yay. **46** Güler, B.A. (1996). *Yeni sağ ve devletin değişimi: Yapısal uyarılma politikaları*. Ankara: TODAİE Yayını. **47** Güler, B.A. (1998). 1998 Reform Tasarısı Üzerine İnceleme. *ÇYYD*. 7 (4). **48** Gümüştekin, G.E. (2004). İşletmelerde yönetim bilişim sistemleri. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*. Manisa: CBÜ. 11(1) **49** Greenwood, R. ve

Stewart, J.D. (1974). *Corporate planning in english local government*. London: Inlogov. **50**) Habermas, J. (1995). Kamusal alan: ansiklopedik bir makale. *Birikim*. **70**. İstanbul: Birikim Yayınları. **51**) Hafner, K. ve Lyon M. (2000). *İnternet tarihi*. (S. Yazıcıoğlu Çev.). İstanbul: Güncel Yayıncılık. **52**) Haisenberg, W. (1993). *Fizik ve felsefe* (2.Basım). (M.Y. Öner Çev.). İstanbul: Belge Yayınları. (Orijinal çalışma basım tarihi 1976). **53**) Hanna, K.S. (2000). The paradox of participation and the hidden role of information: A case study. *Journal of the American Planning Association*. Autumn 2000(66-4) 398. **54**) Henden, H.B. (2006). Kent Yönetimi Anlayışı ve e-Belediyecilik – Bakırköy Belediyesi Örneği. *Bilişimle-Kentleşme Sempozyumu*. Ankara: Türkiye Belediyeler Birliği. **55**) Huntington, S.P. ve Joan M.N. (1976). *No easy choise: political participation in developing countries*. Harvard University Press. **56**) Huntington, S.P. (1996). *Üçüncü dalga* (E.Özbudun Çev.). Ankara: Yetkin Yayınları. **57**) Işık, M. ve Çiftçi, H. (2002). Bursa, city information system risk maps. *Proceedings GIS 2002*. Ankara: HKMO Yayınları. **58**) İsmailoğlu, F. (2004). Avrupa Birliği ve yerel yönetimler. *İmar Planlamada Bilgi Teknolojilerin Kullanımı Semineri*. Ankara: İller Bankası Yayınları. **59**) Karaş, İ.R. ve Baz, İ. (2006). CBS tabanlı bir e-devlet uygulaması, konumsal bazı resmi belgelerin otomatik üretimi ve internetten sunulması. *Bilişimle-Kentleşme Sempozyumu*. Ankara: Türkiye Belediyeler Birliği. **60**) Keleş, R. (1980). *Kentbilim terimleri sözlüğü*. Ankara: TDK. **61**) Keleş, R. (1994). *Fransa ve İspanya’da yerinden yönetim*. Ankara: TBD ve KAV yayını. **62**) Keleş, R. (1999). *Avrupa’nun bütünleşmesi ve yerel yönetimler*. Ankara: TBD ve KAV ortak yayını. **63**) Keleş, R. (2000). *Yerinden yönetim ve siyaset* (3.Baskı). İstanbul: Cem Yayınevi. **64**) Kıray, M. (1998). *Örgütlemeyen kent: İzmir* (2.Baskı). İstanbul: Bağlam Yayınları. **65**) Kıray, M. (1998). *Kentleşme yazıları* (2. Baskı). İstanbul: Bağlam Yayınları. **66**) Kışlalı, A.T. (1994). *Siyaset bilimi*. Ankara: İmge Kitabevi. **67**) Kocamaz, A.F. ve Uçar, E. (2006). RFID teknolojisinin kent içi trafik yönetim ve denetiminde kullanılması. *Bilişimle-Kentleşme Sempozyumu*. Ankara: Türkiye Belediyeler Birliği. **68**) Köktürk, E. (2002). Conditions of preperation of cadastre of Turkey to information system. *Proceedings GIS 2002*. Ankara: HKMO Yayınları. **69**) Mardin, Ş. (1993). *Türk modernleşmesi - makaleler IV*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları. **70**) Mardin, Ş. (2001). *Kütle ve demokrasi eğitimi. Türk modernleşmesi*. (9.Baskı). İstanbul: İletişim Yayınları. **71**) Mengi, A. (1998). *Avrupa Birliği’nde bölgeler karşısında yerel yönetimler*. Ankara: İmaj Yayıncılık. **72**) Mısır, M., Başkent, Z. (2002). The Role of GIS in Multi-Objective Forest Planning. *Proceedings GIS 2002*. Ankara: HKMO Yayınları. **73**) Nadranoglu, H. (2002). *Yerel yönetimler*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları. **74**) Naisbitt, J. ve Aburdene P. (1990). *Megatrends 2000*. (E. Güven, Çev.). İstanbul: Form Yayınları. **75**) Ortaylı, İ. ve Tekeli İ. (1978) İmparatorluk Döneminde Mahalli İdarelerin ve Belediyeciliğin Evrimi. *Türkiye’de belediyeciliğin evrimi* (Ed.: Ergun Türkcan) Ankara: TİD Yayını. **76**) Öner, M.Y. (1994). *Zaman nasıl içimizde, niçin dışımızda*. İstanbul: Evrensel Basım Yayın. **77**) Özata, M. ve Arslan, Ş. (2004). Karar destek sistemleri ve örnek uygulamalar. *AKÜ Kocatepe Tıp Dergisi*. Ocak 2004. **78**) Özbudun, E. (1975). *Türkiye’de sosyal değişme ve siyasal katılma*. Ankara: AÜHF Yayınları (No.363). **79**) Özmüş, S. (2004). Bölge müdürlüklerinde hazırlanan jeolojik etütlerde karşılaşılan sorunlar. *İmar Planlamada Bilgi Teknolojilerin Kullanımı Semineri*. Ankara: İller Bankası Yayınları. **80**) Plogger, J. (2001). Public participation and the art of governance. *Environment and Planning B: Planning and Design*, (28) 219-241. **81**) Sander, O. (1991). *Siyasi tarih 1918–1990*. Ankara: İmge Yayınevi. **82**) Sarıbay, A.Y. (1992). *Siyasal sosyoloji*. Ankara: Gündoğan Yayınevi. **83**) Sartori, G. (1993) *Demokrasi teorisine geri dönüş* (Tunçer Karamustafaoğlu & Mehmet Turhan çev.). Ankara: TDV Yayını. **84**) Schoults, R. (2003). *e-System for real time democratic land-use planning of urban environment – pilot action in Narva Municipality*. (eCommunity). LIFE Project Number: LIFE02 ENV/EE/000426. **85**) Sencer, M. (1986). *Türkiye’nin yönetim yapısı*. İstanbul: Alan Yayıncılık. **86**) Serim, A. (2001). Web tabanlı GIS. 2. *CBS Bilişim Günleri Bildiriler Kitabı*. İstanbul: Fatih Üniversitesi. **87**) Şimşek, A.A. (2004). Hindistan’da kentsel altyapı planlaması ve yönetimi. *İmar Planlamada Bilgi Teknolojilerin Kullanımı Semineri*. Ankara: İller Bankası Yayınları. **88**) Soyak, A. (2003). Türkiye’de iktisadi planlama: DPT’ye ihtiyaç var mı?. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*. 4(2)167-182. **89**) Soysal, M. (1967). *Local government in Turkey*. Ankara: TODAİE Yayınları. **90**) Stephens, M. ve Treays R. (2004) *Bilgisayarlar* (17.Basım). (S.İkiz, Çev.).Ankara: Tübitak. **91**) Strande, K. ((2002). “AREALIS on the web”, *Proceedings GIS 2002*. Ankara: HKMO Yayınları. **92**) Tecim, V. ve Kincal, C. (2004) CBS, Bölgesel planlamada etkin bir bilişim teknolojisi. 3. *CBS Bilişim Günleri Bildiriler Kitabı*. İstanbul: Fatih Üniversitesi **93**) Tekeli, İ. ve Ortaylı, İ. (1978). Cumhuriyet döneminde (1923-1973) Türkiye’de Belediyeciliğin Evrimi. *Türkiye’de Belediyeciliğin Evrimi*. (E. Türkcan, Ed.) içinde, Ankara. **94**) Tekeli, İ. (1982). *Türkiye’de kentleşme yazıları*. Ankara: Turhan Kitabevi. **95**) Tekeli, İ. (1983). *Yerel yönetimlerde demokrasi ve Türkiye’ de belediyelerin gelişimi*. AİD, 16 (2), Ankara **96**) Tekeli, İ. (1993). Kent planlaması ve katılım üzerine düşünceler. Planlamaya Katılım. *Türkiye’de 14. Dünya Şehircilik Günü Kolokiyumu Bildiriler Kitabı*. İstanbul: M.Ü. Yayınları. **97**) Tekeli, İ. ve Ortaylı, İ. (1999) *Sivil toplum için kent, yerel siyaset ve demokrasi*. İstanbul: WALD Yayınları. **98**) Tekeli, İ. (2001). *Modernite aşılırken kent planlaması*. Ankara: İmge Kitabevi. **99**) Tekeli, İ. (2006). *Katılımcı demokrasi ve sivil toplum kuruluşları*. Ankara: SDD Yayınları. **100**) Tóth Nagy, M., Bowman, M., Dusik,

J., Jendroska, J., Stec, S., Zwiep, K. ve Zlinszky, J. (1994). *Manual on public participation in environmental decisionmaking*. Budapeşte: REC **101**) Thiele, R. (2002). *Authorization and access control for object oriented spatial data*. Proceedings GIS 2002 Ankara: HKMO Yayınları **102**) Tourine, A. (1997). *Demokrasi nedir?* (O. Kunal, Çev.). İstanbul: YKY **103**) Türkoğlu, H., Göksel, C. (2000) GIS and remote sensing applications in natural resources, GIS for the new millennium, 2000 ESRI EMEA Conferences. İstanbul October 2000. **104**) Uçele, B. (2004). Sayısal ortamda imar planı çalışmaları. *İmar Planlamada Bilgi Teknolojilerin Kullanımı Semineri*. Ankara: İller Bankası Yayınları. **105**) Uçkan, Ö. (2003). e-Devlet, e-demokrasi, e-yönetişim modeli, bir ilkesel öncelik olarak bilgiye erişim özgürlüğü. *Stradigma e-Dergisi*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi. **106**) Uğurel, A. (2004). *Coğrafi bilgi sistemi – Kent bilgi sistemi*. İmar Planlamada Bilgi Teknolojilerin Kullanımı Semineri. Ankara: İller Bankası Yayınları. **107**) Uluğtekin, N. (2006). Coğrafi bilgi sistemlerinde kartografik görselleştirme. *Bilişimle- Kentleşme Sempozyumu*. Ankara: Türkiye Belediyeler Birliği. **108**) Uysal, B. (1984). *Siyasal katılım ve katılım davranışına ailenin etkisi*. Ankara: TODAİE, yayın no: 209. **109**) Verba, S. ve Nie, N.H. (1972). *Participation in America: Political democracy and social equality*. New York: Cambridge University Press. **110**) Verba, S., Nie, H.N., Kim, J. (1978). *Participation and political equality, a seven nation comparison*. London: Cambridge University Press. **111**) Waller, P., Livesey, P. ve Edin, K. (2001). E-Government in the service of democracy. *International council for information technology in government administration*. UK: ICA Information. **112**) Yalçın Ercoşkun, Ö. (2006). Yarının kentleri için kentsel hizmetlerde coğrafi bilgi istasyonları – kioskların kullanımı. *Bilişimle-Kentleşme Sempozyumu*. Ankara: T.B.B. **113**) Yazıcıoğlu, R. (1992). Yönetim sistemimizin yeniden düzenlenmesi-I. *ÇYYD C:1 S:2*. Ankara: TODAİE. **114**) Yıldız, F. (2006). Kent bilgi sistemi kapsam ve uygulamaları ve altlık sorunları. *Bilişimle-Kentleşme Sempozyumu*. Ankara: Türkiye Belediyeler Birliği. **115**) Yomralıoğlu, T. ve Aydınoglu, A.Ç. (2002). Web based campus information system. *Proceedings GIS 2002*. Ankara: HKMO Yayınları.

Online kaynaklar bölümü

116) Australian Electronic Governance Conference (2004) *Centre for public policy, university of melbourne, victoria*, April 14 and 15. 2005, www.public-policy.unimelb.edu.au/egovernance/. **117**) Başbakanlık (2005). *TC Başbakanlık teşkilat yapısı*. 2006, <http://www.basbakanlik.gov.tr/sour.ce/index.asp?wpg=teskilat> **118**) Bilgisayar Dershanesi Online (2006). *Bilgisayarın tarihçesi*. 2006, www.bilgisayardershanesi.com/bilgisayartarihi.htm **119**) Citizen Engagement Roundtable (2004). *The citizen engagement roundtable, deliberative polling*. 2004, www.iog.ca/publications/cert1.pdf. **120**) Citizen Participation Organizations (2004). *Washington County, Oregon*. 2005, www.co.washington.or.us/citizens/cpo.htm. **121**) Civic Practices Net (2003). *Yurttaş katılımı artırma rehberi*. 2005, www.cpn.org/ **122**) Civic Practices Net (2004). *Consensus organizing model*. 2005, www.cpn.org/cpn/sections/topics/community/index.html. **123**) Civic Practices Net (2004). *Building deliberative communities: citizen participation guide*. 2005, www.cpn.org/cpn/sections/tools/manuals/pew_delib_com.html. **124**) Dudley Street Neighborhood Initiative (2004). *The Dudley Street revitalization plan*. 2004, www.cpn.org/cpn/DSNI/DSNI-dacplan.html. **125**) Edgar, L., Marshall C. and Bassett M. (2006). *Partnerships: putting good governance principles in practice*. 2006, http://www.iog.ca/publications/2006_partnerships.pdf. **126**) Hürriyet Gazetesi (2004). *ABD'nin oy verme sistemi karışık*. 02.11.2004, www.hurriyetim.com.tr **127**) Kaliforniya Belediyesi (2006). *Kaliforniya Belediyesi bütçe oylaması*. 2006, www.californiacityfinance.com/#VOTES. **128**) Kurt, M. (2004). *Bilginin işletmeler için değişen anlamı ve önemi*. (Bilgi yönetimi e- Dergisi). 2005, www.bilgiyonetimi.org/cm/pages/mkl_gos.php?nt=207. **129**) Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü (2005). *Mahalli idareler yönetim yapısı ve revizyon çalışmaları*. 2006, www.mahalli_idareler.gov.tr **130**) McCaffery, G. (2004). *Citizen participation in north sydney*. 2004, www.iula-aspac.org/dialogues/paper04.htm. **131**) Medoff, P. ve Sklar, H. (2004). *Street of hope*. 2005, www.cpn.org/cpn/DSNI/streets_of_hope_intro.html. **132**) Mekânsal AŞ (2006). *Sayısal harita üretimi*. 2006, www.mekansal.com.tr. **133**) Meteoroloji Online (2006). *Uydu fotoğrafları ile uzaktan algılama*. 2006, www.meteor.gov.tr/2003/uydu/gungor.htm. **134**) Microsoft Terra-Server (2005). *Microsoft geospatial map servis*. 2005, <http://terraserver.microsoft.com/> **135**) Microstation web (2006) *Microstation 8.0XM Edition*. 2006, www.bentley.com/en-US/Products/MicroStation. **136**) Morse, S. (2004). *Planned serendipity*. 2004, www.pew-partnership.org/pubs/serendipity/summary.html. **137**) Net Action (2004). *Katılım girişimlerinin tanıtımı*. 2004, www.netaction.org/ **138**) Schuler, D (2004). *Creating public space in cyber space: The rise of the new community network*. 2005, www.cpn.org/cpn/sections/topics/networking/index.html. **139**) Scott London (2004). *Teledemocracy vs. deliberative democracy*. 2005, <http://scottlondon.com/reports/tele.html>. **140**) Scott London (2006). *Thinking together the power of deliberative dialogue*. 2006, <http://www.scottlondon.com/reports/dialogue.html>. **141**) Steinberg, F. ve Miranda, L. (2003). *Local*

*agenda 21, capacity building and the cities of Peru. Habitat International. 2005, www.elsevier.com/locate/habitatint. 142) Stevens, G. L. (2004) Coalitions for community building. 2005. www.cpn.org/cpn/ sections/tools/manuals/NebGuide.html. 143) The E-Governance Institute (2003). *Consepf of e-governance*. 2003, www.andromeda.rutgers.edu/~egovinst/Website/. 144) The Pew Partnership (2004). *Amerika'daki halk katılımı problemleri ile ilgili çözüm önerileri*. 2004, www.pew-partnewship.org. 145) The US-Ukraine Community (2004). *Ukrayna'da yönetime katılım uygulamaları*. 2004, www.usukraine.org/cpp/resources/casestudies/features.shtml. 146) Thomson, K.; Berry, J.M. ve Portney K.E. (2004). *Kernels of democracy. (Toplumsal koalisyonların kurulumu ile ilgili 22 adımlık bir süreç tarifi)*. 2004, www.cpn.org/cpn /sections /topics/community/index.html. 147) Unofficial TuAF (2006). *Türkiyede üretim (F16 Falcon Base)*. 2006, www.turkavi.net/turk.htm. 148) Verimlilik Topluluğu (2004). *Karar destek siteleri*, (Başkent Üniversitesi). 2005, <http://www.verimlilik.baskent.edu.tr/belgeler/endmuh.htm>.*

II- Metin içinde kullanılıp, kaynakçada gösterilmeyen kaynakların listesi

1) Aydoğan, 2000 – (s.29); 2) Ebcin, Aydın ve Gökteş, 2002 – (s.117); 3) Baransu, 1990 – (s.39); 4) Canpolat, 2005 – (s.7, s.10); 5) Castels, 1998 – (s.17); 6) Cem, 1992 – (s.35); 7) Çubuk, 1990 – (s.11, s.39, s.40); 8) Davidoff, 1996 – (s.306); 9) Demir, 1989 – (s.8); 10) Demir, (1990) – (s.12); 11) DPT, 2004 – (s.390); 12) Güler, 2001 – (s.10, s.17, s.48); 13) Işık, 2001 – (s.33, s.38, s.95); 14) Kaymak, Akpınar ve Kındap, 2003 – (s.138, s.139); 15) Keleş, 1992 – (s.28); 16) Keleş, 1993 – (s.29, s.32); 17) Mardin, 1991 – (s.21); 18) Önel ve Kaynak, 2004 – (s.167); 19) Özalp, 2001 – (s.257); 20) Tekeli ve diğerleri, 2005 – (s.36); 21) Tekeli ve diğerleri, 2004 – (s.45, s.46, s.244-248); 22) Uluengin, 2005 – (s.14); 23) Wycherley, 1994 – (s.8); 24) www.denizli-blg.gov.tr – (s.341); 25) www.e-harita.com.tr, 2006 – (s.340); 26) ATE, 2005 – (s.32); 27) TBMM, 2005 – (s.33); 28) İSM Konak Grup Başkanlığı – (s.234); 29) WB, 2005 – (s.44); 30) BBC Online, ...2005 – (s.53); 31) Alfabim Bilgisayar Şirketi, 2004 – (s.76); 32) Hitachi Telecom, 2004 – (s.324).

Bu somut durumu, teknik bir hata sınıflamasında irdelemeye almanın ikinci sınıf bir değerlendirme olduğunu düşündüğüm için, yapılan hataların istemeden - yanlışlıkla yapılma olasılığı ya da bilinen yaygın kurnazlıkların yapılmış olabileceği, ki bunu beklemiyorum, üzerine görüş bildirmek anlamlı olmayacaktır.

Burada söylemek istediğim şey, “kaynaklar” sayfalarındaki yanlışların tezin özüyle bağlantısı olduğudur. Bu da doğrudan çalışmayı yapan öznenin akademik niteliğiyle bağlantılıdır. Bu söylenenlere, ana metnin eleştirisi sırasında dönülerek anlatıma netlik kazandırılacaktır.

Ana Metnin Eleştirisi

Terimler ve Kavramlar

Genel dildeki sözcükler (simgeler) Bilim Dili'nde yalnızca bir tek birincil/asal anlama sahip oldukları için **terim** olarak tanımlanırlar.

Genel dildeki sözcüklerin temel, yan, mecaz ve terim niteliğinde olan anlamları vardır. Terimleri genel dilin sözcüklerinden ayıran özellikler, anlamlarının yoruma açık olmaması, yani karşıladıkları kavramı açık ve kesin bir biçimde bildirmeleridir. Sözcükler terim niteliğini kazandıkları an, Alan **Terminoloji**'sine girerek, Bilim Dili'nin bir sözcüğü olurlar.

Terim sözcüğü, Latince'deki "sınır", "son" anlamına gelen "**terminus**" sözcüğünün Türkçe karşılığıdır. Rusça'da doğrudan "**termin**" olarak kullanılan sözcük, Dilimiz'deki derlemek eyleminin ilk biçimi olan "**termek**" eyleminin köküne "-im" eki (Türkçe bir köke, Türkçe bir ek, terim yapma eklerinde biri) getirilerek yapılmıştır.⁹

Bir sözcüğün adlandırdığı nesnelere kümesi, sözcüğün kapsamsal anlamını vermektedir. Sözcüğün kapsamına giren nesnelere ortak özelliklerini oluşturan nitelikler de, içlemsel anlamı oluşturmaktadır, ki buna da "**kavram**" demekteyiz.

"Demek oluyor ki, dilin yapı taşlarını oluşturan sözcük, terim veya benzer işi gören simgelerle, bunların temsil ettiği kavramlar değişik şeylerdir. Sözcük kavramın adı, kavram da sözcüğe verilen anlamdır." (Yıldırım,1979, s.52)¹⁰

Doktora Tezi gibi, bilimsel bilgi üreten temel araştırmaların Bilim Evreni'ne yaptıkları önemli katkılardan biri (belki de en önemlisi), zihni düşünceye açmak için belli alanlarda amaçlı – amaçsız yaratılan ve adına da "kavram karmaşası" denilen karışık terimler dünyasını arıtmalarıdır.

İşte bundan ötürüdür ki, Bilim'in anlatı aracı olan Dil (doğal, yapma, sözel, yazılı vb. diller), düşünce ve dil arasındaki etkileşim; bunun da bilimsel bilgi üretme işlemiyle olan bağlantısı doktora eğitimi kapsamında üzerinde ciddiyetle durulması gereken bir konudur.

Sorgu Terimi

Tez metnine yöneltilen eleştirilerin anlaşılması bakımından önemli görülen bu açıklamadan sonra, tezin terim-kavram bilincini ele alabilirim.

Tez, terim-kavram bilinci olan bir okuyanı ilk sayfasından (iv-12. ve 17. sat.) son sayfasına (390-12. sat.) kadar bir terimin kullanılış biçimiyle rahatsız eder niteliktedir.

Bu terim, bir Hukuk Terimi olan "**sorgu**" sözcüğüdür. Araştırmanın öznesi bu sözcüğü "sorgulama" ve "sorgu" biçiminde kullanmıştır.

Hukuk (Terimleri) Sözlüğünde¹¹, sorgu şöyle verilmektedir.

⁹ Zülfiyar, H., Terim Sorunları ve Terim Yapma Yolları, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1991, ss.20-23.

¹⁰ Sözcük (terim) – kavram – nesne arasındaki ilişkiler için: Cemal Yıldırım, Bilim Felsefesi, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1979.

Bu konuda derinleşmek isteyenler için: Reichenbach, Hans, Bilimsel Felsefenin Doğuşu, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1981.

¹¹ Yılmaz, E., Hukuk Sözlüğü, gen. 5. Baskı, Ankara, 1996, s.734.

“Sorgu – Suç işlediği sanılan kişiye, yargıç, savcı ve polis tarafından kim olduğunun, kendisine yüklenen suçun kendi tarafından işlenip işlenmediğinin ve soruşturmanın aydınlanması için gerekli diğer hususların sorulması, istintak.”

“Sorgulama” terimi ise Sözlükte yer almamakta, bu kapsamda “sorgu hakim(i)”, “sorgu yargıcı”, “sorguya çekilme hakkı”, açıklamalarıyla bulunmaktadır.

“Sorgulama” sözcüğünü, genel sözlük¹² “sorgulama işi” olarak açıklamaktadır. Ayrıca bu sözlüğe göre, sorgu’nun açıklaması şöyledir:

“Sorgu is. 1. Sormak işi. 2.huk. Ceza mahkemeleri usul kanununa göre, sanığın araştırma konusu olayla ilgili olarak yargıç karşısındaki beyanı, istintak. **Sorguya çekmek** bir suç ile ilgili olarak soru sorup cevap istemek.”

Sorgu sözcüğünün anlam sınırlaması, yani terim olması, Hukuk Alanı’nda suç sayılabilecek bir eylemle bağıntısı kurularak yapılmıştır. Sorgulamada, suç niteliğindeki eylem odaklanarak, kişinin söz konusu eylemdeki rolünü aydınlatmak üzere sorular sorulur. Sorgulamanın sonunda, yargılama sürecinde kişinin masum ya da suçlu olduğuna yönelik verilecek kararı olanaklı kılacak yönlendirilmiş dizgesel saptamalar yapılır.

Elbette bir terimin benzetim (Analoji) yoluyla, başka alanlara aktarımı ve kullanımı yapılabilir. Ancak bunu yaparken, terimin özsel niteliği bozulmaz, bu alışılmış terim kullanma yöntemlerine aykırıdır. Mevcut terimlerden biri, kendi alanımızda, söylemek istediğimiz herhangi bir şeyi karşılamıyorsa, Türkçe Dil Bilgisi kurallarına bağlı kalarak terim üretme yolu seçilmelidir.

Sorgu (veya sorgulama) teriminin şehircilik alanında kullanılması durumunda, terimin anlam sınırlarını belirleyen “suç” sözcüğü yerine “sorun” sözcüğünün alınması yeterli olacaktır. Yani, eğer Şehir Planlama Alanında sorgulama yapılacaksa, öncelikle sorgulama ediminin gerekçesinin oluşturulması, yani herhangi bir “sorun” alanının belirlenmesi gerekmektedir. Soruna yönelik olarak geliştirilen dizgesel(sistemik) sorgulamanın sonunda da soruna atfen çözüme yönelik anlaşılabilir ve bilimsel olacağı için de yanlışlanabilme olanağı barındıran kesin bir karar verilmesi beklenir.

Bu tezin böyle net bir kurgusu bulunmamaktadır. Tezin öznesinin de terim bilinci yoktur; yaptığı çalışmada konusu bağlamında, eline aldığı hemen hemen her şeyi sorgulamıştır. Tezin sıkıntılı sayfalarından kısa bir örnek vermek istenirse:¹³

“Yapılacak diğer bir sentezleme şekli spesipik değerlerin sorgulanması ve bulunan sonuçların görüntülenmesidir. Örneğin yazılan bir sorgu ile (SQL²³ query ile) alanda tescilli olup, aynı zamanda cumbası olan tüm yapılar görüntülenebilir Başka bir sorgu ile tescilli olup, aynı zamanda 200 m²’den büyük olan yapılar görüntülenebilir. ‘Basit’ olarak ifade dileyebilecek bu sorgulara mekansal unsurlar da eklenerek ‘ karmaşık’ sorgular yapılması da mümkündür.

Örneğin tescilli yapıların 20 metre yakınında yer alan ve 3 kattan daha fazla yüksekliği nedeniyle tescilli yapıları görsel anlamda baskı altına alacak yapıların tescil edilmesi işlemi, bir dizi sorgunun yapılmasını gerektiren bir ‘ karmaşık’

¹² Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlüğü, 9. Baskı, Ankara, 1998, s. 2012.

¹³ Paragraf tez metninden aynen alınmıştır. Yazım yanlışları teze aittir.

sorgudur. Bunun için önce bir sorgu yapılarak ‘Binalar’ veri grubundan (featureclass’ından) tescilli yapıların seçilmesi gereklidir. [binalar>eğer>’doku_uyumluluk’=‘tescile_sayan’]. Sonraki aşamada seçilen bu tescilli yapıların etrafına 20 metrelik bir etki alanı, etki kuşağı (buffer zone) oluşturulur. Son aşamada iki parametrelili bir sorgu oluşturulur.” s.303

Tezde yukarıda anılan sözcüklerin (sorgulama-sorgulamak ve sorgu’nun) kullanılma biçimi, ayrıntılı bilgi isteyenler için, dipnotta verilmiştir.¹⁴

Terim ve Kavram Olarak Yönetişim Sözcüğü

Tezin en önemli kavramı ise, **yönetişim kavramı**’dır. Ancak, özne bunun da bilincinde değildir. Sayfa iv’de ÖZ başlığı altında verilen Anahtar Sözcükler sıralamasında yönetim kavramı ikinci sırada yer almaktadır. Düşünceyi yönlendiren ve tezin çıkış fikrini oluşturan bir kavram, coğrafi bilgi sistemleri gibi düşünülünü uygulamaya aktarmada yardımcı olacak araçlardan birinin arkasında konumlandırılmıştır. Ancak bu geliş güzel sıralama, dokuz sözcükten oluşan “Anahtar Sözcükler”in tamamında görülmektedir.

Bundan ötürü de, anahtar sözcüklere bakılarak, tez için öngörölmüş en önemli konunun ne olduğu ve bu konunun araştırılma kapsamının derinliği üzerinde izlenim edinme olanağı bulunmamaktadır.

Bilim kavramlarla ilerlediğinden, bilimsel bilgi üretmek için yapılan doktora çalışmalarında kavramların önemi büyüktür.

Şimdi, tezin asal kavramı olan yönetim için yazılanlara bakalım.

Tezin ikinci bölümünde, araştırmacı özne, 2.1 Kentsel Yönetişim ve Planlamaya İlişkin Kavramlar başlığı altında, “**demokrasi**”, “**yönetişim ve kentsel yönetim kavramları**” ve “**katılımcı planlama**” kavramlarını açıklamıştır.

“Yönetişim ve Kentsel Yönetişim Kavramları” başlığı altında 5 paragraf ve 24 satırda yazılanlar özetle şunlardır;

“Kavram, ‘yönetim’ kavramı tanımlanırken kullanılan , ‘yöneten’ ve ‘yönetilen’ adlı iki farkı grubun birbirine yaklaşmasıyla, herkesin yönetimin yetki ve

¹⁴ İnceleme, irdeleme, izleme, analiz, araştırma, belirleme, saptama, sorma, tartışma sözcükleri yerine kullanılan sorgulama, sorgu ve sorgulamak terimlerinin bulunduğu sayfa sayıları ve satırları şunlardır: iv-12. sat., iv-17.sat., 1-22.sat., 2-17.sat., 2-27.sat., 3-13.sat., 3-16.sat., 3-18.sat., 3-23.sat., 4-2.sat., 5-1.sat., 5-3.sat., 5-10.sat., 5-16.sat., 5-28.sat., 7-24.sat., 8-3.sat., 13-22.sat., 14-2.sat., 16-1.sat., 17-son sat., 24-2.sat., 39-14.sat., 44-başlık, 49-22.sat., 81-25.sat., 82-7.sat., 100-3.sat., 103-11.sat., 103-13.sat., 107-19.sat., 107-23.sat., 132-23.sat., 132-25.sat., 133-18.sat., 133-alt başlık, 133-21.sat., 133-24.sat., 133-27.sat., 134-alt başlık, 134-17.sat., 134-18.sat., 134-23.sat., 134-24.sat., 137-12.sat., 137-20.sat., 137-24.sat., 137-30.sat., 138-6.sat., 177-12.sat., 197-son sat., 198-4.sat., 219-13.sat., 222-8.sat., 224-17.sat., 228-18.sat., 253-5.sat., 259-25.sat., 260-4.sat., 260-6.sat., 260-22.sat., 267-27.sat., 269-2.sat., 269-15.sat., 271- 19.sat ve 22.sat.ve 26.sat., 291-15.sat., 302-5.sat., 303-1.sat., 303-2.sat., 303-3.sat., 303-5.sat., 304-3.sat., 313-24.sat., 313-28.sat., 314-17.sat., 316-24.sat., 345-9.sat., 345-10.sat., 351-14.sat., 351-19.sat., 351-son satır, 352-6.sat., 352-24.sat.(iki kez), 353-24.sat., 356-25.sat., 362-11.sat., 362-16.sat., 362-son sat., 364-tab.5.20(iki kez), 367-22.sat., 369-22.sat., 369-son sat., 370-7.sat., 371-19.sat., 375-16.sat., 376-17.sat., 386-2.sat., 386-8.sat., 386-13.sat., 387-14.sat., 388-2.sat., 390-12.sat.

sorumluluklarına ortak olduğu, insanların çok daha etkin biçimde katılımına olanak veren açık bir yönetim yapısı olarak tarif edilebilir.”¹⁵

İkinci paragrafta, Güler’e (2001) atfen,¹⁶ “Governance” kavramının ilk kez 1989 yılında yayınlanan Dünya Bankası raporunda “good governance” olarak ortaya çıktığına, sonra sırasıyla, OECD, Habitat II, BM ve AB tarafından desteklendiğine değinilmiştir.

Üçüncü paragrafta, Canpolat’ın (2004)¹⁷ bir bildirisine atfen, yönetişimin, governance kavramının Türkçeleştirilmesi sırasında geliştirilen bir kavram olduğu, Habitat II toplantısında Türkçeye, “tüm güçlerin yönetime eşit katıldığı sistem” anlamında çevrildiği, daha sonra da yönetişim kavramının ortaya konduğu yazılmıştır. s.9

Dördüncü paragrafta,

“Sözlükteki ifadesi ile ‘resmi ve özel kuruluşlarda idari, ekonomik, politik otoritenin ortak kullanımı’ anlamını içerir (TDK,2004). Kavram ile yönetim eyleminin üstlenmiş olduğu tüm roller, bütünüyle demokratik mekanizmalar içinde sürece katılanların ortak görev ve sorumluluğu haline gelir.” denilmekte ve özne, sözlükte verilen anlamı, kendi kararıyla desteklemektedir.

Son paragraf, terim türetimiyle ilgilidir; **“Yönetişim kavramı, kamu yönetimi, işletme gibi alanlarda zaman zaman ‘yönetim bilişim sistemleri’ kavramının kısaltılarak ifade edilmiş şekli olarak kullanılmaktadır.”** Özneye göre, **“Bu kullanım şeklinin yanlış olduğunu ifade etmek zordur. Ancak yönetişim kavramının Türkiye’de ilk defa kullanımı ‘governance’ kavramına referanslı olarak gelişmiştir. Bu şekliyle, sosyal bilimler ve planlama kanılıyla fen bilimleri alanında geniş bir kullanım alanı bulmuş ve literatürde kendine yer edinmiştir.”** s. 10¹⁸

Öncelikle, “yönetim bilişim sistemleri”nden “yönetişime” giden yolun aydınlatılması gerekmektedir. Bilişim sözcüğü, bilgisayara gönderme yapan bir terim olduğuna göre (bilgisayar kullanımını, yazılımları, bilgisayarla yapılan işleri, bütün teknik ayrıntıyı kapsayıcı olarak akla getirdiğine göre), baştaki tamlama da “bilgisayar kullanımlı yönetim sistemleri” gibi bir anlama sahip olmalı; ya da yönetimde bilgisayar sistemlerinin kullanımı gibi bir şey.

Yönetim sözcüğünün “yönet” kısmını alıp, bilişim sözcüğünün “bil” kısmı atılarak geri kalan “işim” kısmıyla birleştirilince, “yönetişim” terimine ulaşan Kamu Yönetimi ile İşletme, bir de bu işi “zaman zaman” yapmaktalar. Geri kalan zamanda ne yaptıkları bilinmiyor.

Özne, Ülkemizdeki bu akademisyen kolaycılığının kaynağına ilişkin bilgi vermemesine karşın, yukarıdaki bilgiyi yazılı bir kaynaktan aktarıyor olabilir; ancak bu durum,

¹⁵ Yanlış ve kötü yazıma dokunulmadan, tez sayfasında olduğu gibi, aktarılmıştır.

¹⁶ Tez metninde 10., 17., ve 48. sayfalarda kullanılan ve “Güler, 2001” olarak belirtilen kaynak, “Kaynaklar” Bölümü’nde verilmemiştir. Sayfa 406 da verilen, Güler, B.A. (1996) ve Güler, B.A. (1998) olarak yazılmış iki kaynak da tez metninde kullanılmamıştır.

Bir siyaset felsefecisi hocanın bu konu üzerinde yazdıkları arasından, atf olarak ansiklopedik bir bilgi aktarımının yeğlenmesi de ayrıca dikkat çekicidir.

¹⁷ Tez metninde 7. sayfada Canpolat’ın bir kez daha kullanıldığı görülmektedir; ancak yılı 2005 olarak verilen bu kaynak, tezin “Kaynaklar”/ 404. sayfasında bulunmamaktadır.

¹⁸ Yanlış ve kötü yazıma dokunulmadan, tez sayfasında olduğu gibi, aktarılmıştır.

aktarılmış bilginin niteliksiz oluşunu elbette azaltmaz. Kaldı ki, bunun sorumluluğu, seçici, ayıklayıcı ve düzeltici olmak zorunluluğu bulunan doktora aittir.¹⁹

Yönetişim Teriminin Düşündükleri

Türkçede “yönetişmek” eylemi (henüz) bulunmuyor.

Aynı biçimde, “duruşmak” eylemi de yoktur. Ancak eylemin “duruş” köküne “-ma” terim yapma eki (matar eki)²⁰ getirilerek “duruşma” gibi (Osm. mürâfaa), anlamıyla olağanüstü güzel çakışan bir Hukuk Terimi yapılmıştır.

Sosyal çatışmalarda taraflar, olayla ilgilenen kişilerle birlikte savunma ve saldırma bağlamında karşılıklı bir duruş geliştirirler. Bu karşılıklılık temeline dayanan duruşların Hukuk çatısı altındaki oturumlarına “duruşma” denmektedir. Eylem halinin kullanımda olmamasına karşın, “duruşmak” dil yapısı bakımından doğru olan “işteş”²¹ bir eylemdir.

Bu tür “iş” ekiyle kurulan eylemleri her zaman kullanmaktayız; Gülüşmek, oynaşmak, sevişmek, döğüşmek vb.

“İş” eki ile kurulan ve “işteş” olan eylemler, yukarıda verilen örneklerde olduğu gibi, hep aynı etkinlik içinde bulunan özne veya öznelerin karşılıklılık durumunu anlatır.

Gülüşme, oynaşma, sevişme, döğüşme sözcükleri de bunların ad halidir.

Eylemlerin oluşturduğu durumlarda, özneler aynı anda birbirlerine karşı aynı işi yapmaktalar.

“İş” ekiyle kurulan eylemler her zaman “işteş” olmayabilir; bazen durum değişikliği yapıyor olabilirler. Güzelleşmek, kötüleşmek buna örnektir.

Ancak, çıkış noktasının “good governance” tanımına dayandırıldığını ve yönetim teriminin anlamı üzerine bugüne değin yazılanları düşündüğümüzde, bu terimin, “işteş” olan bir eylemin kökünden türetilmiş olduğunu düşünmemiz doğru olacaktır.

Ana vurgusu yönetim eylemindeki karşılıklılık durumudur. Kullanımda olmayan, ancak dil bilgisi kuralları işletilerek kurulan “işteş” yüklem, “yönetişmek”tir; terim yapılırken yüklem kök kısmı olan “yönetiş” alınarak sonuna, yine en yaygın ve güzel terimlerin üretilmesini sağlayan, “-im” eki getirilerek, “yönetişim” terimi oluşturulmuştur.

Bunun kim tarafından oluşturulduğunu bilmiyorum Ancak Dilimiz’in yapısını ve kurallarını bilen biri olduğu kesindir.

Yönetişim Kavramı

Şimdi “yönetişim” teriminin içlemsel anlamına, yani “yönetişim kavramı”na dönelim. Sağlam bilgiye ulaşmak için siyaset bilimcilerine başvurmak, siyaset felsefesi üzerine çalışmaları bulunan Prof. Dr. Birgül Ayman Güler’in konuyla ilgili yazılarını okumak aydınlatıcı olacaktır.

Güler’in, bu kavram üzerine kurduğu ve 3 Mart 2003 günü Ankara Mimarlar Odası’nda yaptığı konuşma, Oda’nın web sitesinde “Devlette Reform”²² başlıklı uzun bir makale

¹⁹ Tezle birlikte sürüklenen danışman ile savunma jürisi üyelerinin de Türkçe dil bilgisi kuralları içinde terim türetme bilgisine sahip olmayışları ya da bu tezi hiç okumamış olmaları, aynı kertede önemli ve değerlidir.

²⁰ Zülfikar, H., 1991, s.116.

²¹ Bu tanım için DEÜ Fen ve Edebiyat Fakültesi Dilbilim Bölümü öğretim üyelerinden Doç. Dr. Ayşen Cem Değer’e teşekkür ederim.

²² Güler, B.A., Devlette Reform, TMMOB Mimarlar Odası, Ankara, 3 Mart 2003.
www.mimarlarodasiankara.org.

olarak yayınlanmıştır. Bu makale okunduğunda, açıkça görüldüğü üzere, bazı kavramların anlamları, onları tamamlayıcı kavram bağlamları içinde oluşmaktadır. Böyle kavramlar, tekil olarak ele alınamazlar, geniş bağlamları içinde, ilişkili oldukları kavramların anlam örüntülerinde anlaşılabilirler. Yönetişim de bu kavramlardandır. Küreselleşme bağlamı göz ardı edilerek, kavramın kapsayıcı anlamı anlaşılabilir.

Her ne kadar tezin, 2.2. Kamu Yönetimi ve Planlamada Modernite Sonrası Sorunlar başlığı altında, “deregülasyon”, “küreselleşme” “uluslararası şirketler” gibi ilgili sözcükleri barındıran alt başlıkları varsa da, bu başlıklar altında aktarılan bilginin yönetim kavramıyla ilintisi kurulmamakta, derleme mantığını “modernite sonrası sorunları kümelemek” oluşturmaktadır.

Hatta, “2.2.1. Küreselleşme ve Kırılan Ulus-Devlet yapısı” alt başlığında kurulmuş şöyle bir tümce bile,

“Günümüz gerek gelişmiş gerek gelişmekte olan ülkelerin şu an içinde buldukları durumun, değişen kamu yönetimi ve devlet yapılarının kavranabilmesi için öncelikli olarak sorgulanması gereken kavram küreselleşmedir.” (s.13-20.sat.)

derleme mantığı içinde anlamını yitirmektedir. Elbette terim-kavram bilinçsizliği nedeniyle söylenen şeyin ayırımında olmamak da bunda etkilidir.

Adı geçen makalede Güler (2003), regülasyonun Türkçe’ye “düzenleme” olarak çevrilmesine karşın, OECD Dili’nde “belli bir amaç güden düzenlemelere verilen özel ada” dönüştürüldüğünü anlatmaktadır. Buna göre, “Bir düzenlemenin ‘regülasyon’ sayılması için, getirdiği kuralın piyasacı bir içeriğe sahip olması gerekir. Bu terim, deregülasyon kavramıyla beraber gider. Bunlar bir kavram çiftidir. Türkçeye kuralsızlaştırma, serbestleştirme diye çevrilen deregülasyon da bir yasama yada yürütme organına ait düzenlemedir. Ancak bu da özel bir ad haline gelmiştir; deregülasyon düzenlemesi, bir alanda devletin yetkilerini ortadan kaldıran düzenlemeye verilen addır. ... Kısacası deregülasyon devletin karar alanını daraltan, regülasyon ise toplumun yönetimini üstlenen kamu kudretini özel sektöre, sermayeye devreden düzenlemelerdir.” ss.3-4

İşte yönetim kavramı da bu anda devreye sokulan başka bir kavram olacaktır. Kendisine “Yönetişim Nedir” sorusunu soran Güler, çok ayrıntılı ve aydınlatıcı açıklamalardan sonra, Yönetişim formülünün,

. kamu yönetiminin örgütlenmesinde doğrudan etkili olan Dünya Bankası, Birleşmiş Milletler, OECD ve bunların yanı başında yer alan IMF’nin talebi olarak gündeme geldiğini,

. küresel, ulusal, yerel düzeylerde kendini kuran bir formül olarak ortaya çıktığını,
. iktidarın özünü oluşturan, karar alma sürecinin temel unsurlarını değiştirdiğini,
. yönetim modelinin katılımcı olmakla birlikte, demokratik bir model olmadığını,
. sivil toplum kurumu adı verilen oluşumlar nitelik ve nicelik bakımından sermaye tabanlı kurumlar olduğundan (sermaye tabanlı olmayan, küreselleşmeye karşı demokratik kitle örgütleri STK niteliği taşıyor), bu modelin aslında “bir sandalyede bürokrasi öbür iki sandalyede sermayenin oturduğu bir model” olması nedeniyle “doğrudan doğruya ‘tüm iktidar sermayeye’ modeli” s.6 olduğunu söylemektedir.

Özetle, “Teknik nitelikleriyle regülasyon – deregülasyon kavram çifti, onun arkasından gelen, iktidarı yeniden yapılandırmayı anlatan yönetim kavramı, günümüzde kamu yönetimi reformunun felsefesini çizen temel kavramlar olarak elimizde duruyor.” s.7 Ancak, Neoliberalizmin kavramsal kuşatması bunlarla sınırlı kalmamaktadır; Güler (2003), 22 sayfalık uzun makalesinde bunları açıklamaktadır.

Küreselleşmenin amaçladığı nitel ve nicel duruma ulaşması için oluşturduğu kavramsal araçlardan biri olan yönetim kavramının, bağlamından koparılarak, teknik bir terim gibi tekil olarak ele alınması, ki tezin yaptığı budur, ideolojik işlevle donatılmış Modernist Bilim Kurumu’nun işleyişinden, sadece ne kadar bilgisiz olduğunu göstermektedir.

Tez, yönetim kavramını sayfa 41’de “2.4 Ülkemizde Destek Bulan Farklı Yönetişim Yaklaşımları” alt başlığında yeniden ele almaktadır.

Burada yönetim sözcüğü hem kavram hem de yöntem olarak, yani sözü edilen şeyler birbirine karıştırılarak verilmiştir.

Örneğin: “2.4.1 Bir Yönetim Sistemi Ütopyası Olarak Yönetişim” (s.41) alt başlığının ilk paragrafında, “Yönetişim kavramı, siyasal bilimlerde fikir üreten kimi çevrelerce çok ciddi olarak sahiplenilmiş ve kavrama çoğunluğu beklentiler olarak nitelendirilebilecek, birçok olumlu yüklemeler yapılmıştır.”, denilmektedir.

Burada, Aktan, 2002, (“İyi Yönetişim” başlıklı tek sayfalık bir online kaynağının hemen hemen tamamı) ve Çam, 1990, (bu yazarın kitabından tek bir cümle) kullanılmıştır.

“2.4.2 Gelişmiş Ülkelerin Yönetim Sistemi, Yönetişim” alt başlığında, “Üzerinde uzlaşma sağlanmış bir ortak tanım ya da kurgusal yapı olmadığı için, yönetim konusunda bir kavram karmaşası mevcuttur. Bu karmaşadan kaçabilmek için sıkça, Dünya Bankası ve Birleşmiş Milletler gibi kurumlar tarafından yapılmış tanımlar kullanılır.” (s.43) denilmekte ve s.44’de anılan iki kuruma ait olduğu beyan edilen tanımlar verilmektedir.

Ancak, verilen tanımların kaynağı olan WB,2005, ile UNDP,2005’e ait bilgi kaynakçada yoktur; aksine verilen her iki tanım da, noktası ve virgülüne kadar aynı sözlerle Aktan, 2002’nin online kaynak olarak verilen tek sayfalık “İyi Yönetişim” yazısının arkasına eklenen ikibuçuk sayfalık “İyi Yönetişim Kavramı” yazısında verilmiştir. Bu yazıya da tezde atıf yapılmamıştır. Aktan da bu yazısında, yani 2002 yılında, kavram üzerinde bir uzlaşma olmadığını söylemektedir.

Tez, Aktan’ın kendi web sayfasında “yönetişim” üzerine tanıtım amaçlı hazırladığı flaş yazılarını kullanmış, kavram üzerine “siyasal bilimlerde fikir üreten kimi çevreler” olarak bu yazılar, ki kayıtlı olarak sadece tek sayfa verilmiştir, yeterli görülmüştür.

Özetle, yönetim sözcüğü, terim – kavram – yöntem bağlamında, farklı başlıklar altında, ulaşılabilen kaynakların gelişigüzel kullanımıyla, birbirlerine karıştırılarak işlenmiştir.

Kavram Karmaşası ya da Muğlaklığı

Tezde (s.20) “2.2.2.2 Kamu Yararının Muğlaklığı” başlığı altında, kamu yararına olanın belirlenmesinin zorluğundan; yine s.46-20.sat.’da “**kamu yararı** gibi net olmayan bir tarif”ten söz edilmektedir.

Kavram karmaşası denilen şey, çoklukla ya bir terime birden çok anlamın yüklenmesi, ya da anlam belirsizliğinde ortaya çıkan çok anlamlılık durumudur. Özellikle sosyal ve siyasal bilimlerin soyut kavramlarında, örneğin adalet, ahlak, demokrasi, özgürlük gibi, sıklıkla gözlemlenen bir sorundur.

Aslında, elbette yüzeyden bakıldığında durum böyle sorun olarak değerlendirilmektedir. Çünkü, sosyal ve siyasal bilimlerin topluma attıkları kurgusal gerçeklikleri, doğrudan toplumun yaşam felsefesi / dünya görüşü içinde oluşan sonra da onu oluşturan, yani kurulan homeostatik denge içinde oluşturdukları için, bu kavramlar birbiriyle yarışan zihinsel kurgulanmış gerçekliklerin birer anlatımıdır. Yani, sosyal ve siyasal bilimlerin soyut kavramları doğal ve fen bilimlerinin somut kavramlarına benzemezler; bunları kendi geniş bağlamları içinde, bu ya ideoloji ya da paradigmadır, ele almak zorundayız. Bu nedenle bu kavramlar, daha önce ele alınan yönetim kavramı gibi, bir kavramlar kümesi içinde asıl anlamını bulur ya da kamu yararı kavramında olduğu gibi karşıt kavramı ile oluşturduğu ilişki içinde anlaşılır hale gelir.

Kamu yararı kavramı, bugün kesinlikle ne muğlaktır ne de kavramın net olmadığı söylenebilir. Onu sadece toplum yararı – kamu yararı kavram çifti içinde düşünebilmek gereklidir.

Sokaktaki insan veya bir meslek adamı, kavramların bu derin dünyasına girmek zorunda değildir; terim ve kavramları istediği gibi kullanabilir.

Ancak bilim, kavramlarla düşünebildiği için, orijinal bilimsel bilgi üretebilmenin, bir doktora tezi yazabilmenin olmazsa olmaz koşulu bu olduğu için, bilim adamını kavramlar dünyasında yaşamaya zorunlu kılar.

Dolayısıyla, doktora tezi kavramların net olmadıklarını veya muğlak olduklarını aktararak bırakamaz, kaldı ki kamu yararı özelinde doğru da değildir. Görevi tam da bu durum niteliğini ortadan kaldırmaktır.

Benzetişim ve Benzetim

Tez metninde sıkça kullanılan terimlerden biri de **benzetişim**²³ terimidir. Terim bu hali ile işteş olan bir eylemden türetilmiş izlenimini vermektedir.

Bu terim <http://www.tekniksozluk.com/sozluk.asp?keyword> adresinde arandığında, dipnotta²⁴ verilen döküme ulaşıyor.

²³ Sayfa iv/19. sat. ve sayfa 382/Tablo 5.29 aralığında pek çok kez kullanılan terimin ayrıntılı dökümü istendiğinde verilebilir.

²⁴ "simulation" Arama Sonuçları

computer simulation: bilgisayarla benzetim, critical event simulation: kritik olaylı benzetim, discrete event digital simulation: ayırık olaylı sayısal benzetim, enviromental simulation: çevresel benzetim, event driven simulation: olay güdümlü benzetim, identity simulation: özdeşlik benzetimi, process simulation: süreç benzetimi, simulation:

Varol, 1999,²⁵ “Benzetim (Simulasyon)” başlıklı e-makalesinde, “Benzetim’in, taklit edilen gerçek bir olayın genelde bilgisayar yardımıyla modellenmesi” olduğunu; “zamanla veya rasgele değişen sistemler için benzetim” kullanılabileceğini ve sistemle ilgili mevcut sınırlı bilgiler kullanılarak benzetimin yapıldığını yazmaktadır. Kendisine göre, “Objektif gerçek bir olay için bilgi edinmenin üç temel yöntemi bulunmaktadır. Bunlar Deney, Analiz ve Benzetimdir.” Günlük yaşamdan bir örnekle, bunları açıklamaktadır.

Varol’un yazdığına göre, “ Bilgisayar üzerinde benzetim yapmak, son yıllarda çok yaygın olarak kullanılmaktadır. Örneğin CNC (Computer Numerical Control), DNC (Direct Numerical Control) veya CAM (Computer Aided Manufacturing) sistemlerinde üretilen gerçek mamül ile ilgili öncelikle bilgisayarda benzetimi yapılır ve eğer benzetimde problem yoksa o zaman gerçek üretime geçilir.”

Benzetim terimi ile yapılan bir iş anlatılmaktadır. “İş”te bir karşılıklılık niteliği yoktur; dolayısıyla terim de bu im’i taşımamalıdır.

Benzetim Terimi burada kullanıldığı bağlamda yanlıştır. Doğru olan ve kullanılması gereken terim **benzetim** terimidir.

Terim ve Kavram olarak “Bütüncül”

Tezin önemli ikinci sözcüğü, bence, **bütüncül** sözcüğüdür ve sayfa iv-18.sat.’dan sayfa 287-10.sat.’a kadar; sayfa 313’ten sonra da “Bütüncül e-Planlama Modeli” bağlamında kullanılmıştır.²⁶

Ancak özne sözcüğü “bütünleşik”, “bütünlük” ve “bütüncül” çeşitlemesiyle kullanılmaktadır.

- s.2-25.sat. : “bütünleşik bir teknolojik alt yapı”
- s.5-4.sat. : “bütünleşik .. kullanılabilecek .. bilgiler”
- s.31-5.sat. : “bütünleşik yapı”
- s.121-3.sat. : “bütünleşik olarak çalışan bir veritabanı“
- s.126-3.sat. : “bir bütünlük içinde ortak bir altyapı”
- s.170-21.sat.: “bütünleşik bir sisteme dönüştürülebilmesi”

benzetim, simulation game: benzetim oyunu, simulation run: benzetim yürütümü, computer simulation: bilgisayar simülasyonu

Genişletilmiş Alternatif Terimler...

simulate, to: benzetim kurmak, benzetim yürütmek, benzetilmemek, simulated annealing: benzetimli tavlama, simulation: benzetim, simulation game: benzetim oyunu, simulation run: benzetim yürütümü, simulator: benzetici, simultaneous operation: eşanlı işletim, simaltenous: eşanlı, simultaneous (adj): eş zamanlı, simultane

²⁵ Varol, Asaf, (Prof. Dr.) **BENZETİM (SİMULASYON)**, avarol@firat.edu.tr

http://listweb.bilkent.edu.tr/ab/1999/Dec/att-0029/01-bt.12.11.1999-S_M_LASYON_NED_R.doc

²⁶ Kullanılmış olan sözcükler tezde sayfa ve satır bazında işaretlenmiştir. İstendiğinde dökümü yapılabilir.

s.269-15sat. :

“Yapılan çalışmanın sonucunda iki model oluşturulurken bunlardan biri ile ideal çevre koşullarının sağlanması durumu ortaya konmaya çalışılmıştır. E-devlet modeline geçişin planlandığı şekilde yürüdüğü bir çevre içinde planlamanın nasıl bir model ile işletilebileceğinin sorgulandığı bu model **bütünleşik e-planlama modeli** olarak adlandırılmıştır.”

Sonra özne bu kararından vazgeçerek ve vazgeçme gerekçesini açıklamadan, modelinin adını **“bütüncül e-planlama modeli”**ne çevirmiştir.

Bütünleşik sözcüğü günlük dilde kullanılıyor olsa da, henüz sözlüklere girmemiştir.

TDK'nın sözlüklerinde²⁷)

“bütüncül s. Bütün yetkileri kendisinde toplayan (hükümet, yönetim), totaliter.” 1981, s.145

“bütüncül s. Totaliter.” 1998, s.368

“totaliter s. Fr. Demokratlık ilkelerine aykırı olan (hükümet yöntemi), bütüncül.” 1981, s. 798

“Totaliter is. Fr. Totalitaire. Demokratik hak ve özgürlüklerin baskı altında tutulduğu, bütün yetkilerin bir elde veya küçük bir yönetici grubun elinde toplandığı demokratik olmayan (devlet düzeni), bütüncül.” **1998, s. 2242**

Sözlükte verildiği biçimiyle totaliter ve Türkçe karşılığı olan “bütüncül” sözcüğü, siyasal bilimlerin terminolojisinde, toplumun yönetiliş biçemi ile ilintisi kurularak, özel bir anlam kazanmıştır.

Planlamada kapsayıcılığı ya da **bütünselliği** amaçlayan ve bunu uygulamada teknik kolaylaştırıcı üzerinden yapılabilir kılmayı hedefleyen öneri model, herhalde totaliter olmayı düşünmeyecektir.

Amaç bu olsaydı, “geniş kapsamlı rasyonel planlama”nın adı da, bütüncül rasyonel planlama olabilirdi. Tezde yürütülen mantık, bunu düşünmeme olanak tanıyor.

Kaldı ki, tezde verilen modellerden ilki **“parçacı e-planlama modeli”**dir. Bu bağlamda yapılmak istenen, bu parçalı olma durumunu ortadan kaldıracağı varsayılan bir model oluşturmak olduğuna göre, öneri modelin **“bütünsel (ya da kapsayıcı) e-planlama modeli”** olarak adlandırılması, Dil’i ve Semantik’i zorlamayacak bir tanımlama olurdu.

Farklı Bilim Kollarında “bütüncül” Sözcüğünün Kavramlaştırılması Çalışmaları

Bugün dünyada Aydınlanma'nın, akli bilme aracı olarak öteki bilme araçlarından ayırması, Bilim ve onun gerçekliğe ulaşma yöntemi Pozitivizm üzerinden, “evrensel”/ tek meşru bilme aracı haline getirmesi karşısında oluşan ve gittikçe yükselen sesle dile getirilen itirazlar, iki bağlamda ele alınabiliyor.

Birinci bağlam, yerkürenin bozulan ekolojik dengesi.

Yani, doğanın ontolojik yapı elemanlarının, suyun, havanın, toprağın, flora ve faunanın, hem birer ekolojik faktör olarak kendi varlıklarının hem de doğa/sistem içindeki işlevsel niteliklerinin değişmesi sonucu bozulan ekolojik dengesi.

²⁷ Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu yayınları-sayı:403, 6. baskı, Ankara, 1981.
Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu, 9. baskı, Ankara, 1998.

Bu reel durumun açıklanabilmesi, önlemlerinin alınabilmesi için, gerçekliğe ulaşma bağlamında Pozitivizm'in, yetersizliğinden ötürü, bırakılması gerekmektedir. Bu "bilme" işinde, doğrudan "akıl"ın merkezi rolüne dokunulmasa da, kesinlikle, gerçekliğe ulaşmada Pozitivizm dışında, başka yöntemler ve bunları meşru kılacak felsefi-metafizikî ana yönlendiriciler (paradigmalar) gerekecektir.

Bu zihinsel yeni duruş Felsefe'de "varlığın kendisine dönmek"; Bilim Dili'nde ise, "Ontolojiyi Epistemoloji'nin önüne geçirmek" olarak adlandırılmaktadır.

Yani, Felsefe'de kavramsal bir sorun olarak, bilinebilir "nesne"den, bilinebilirliği olasılıklarla tanımlanabilen, daha bilinemez varlık'a doğru geçiş öngörülürken, Bilim'de, olgusal ve yöntemsel bir sorun olarak, çalışmaları Ontolojiye (varlık'a) odaklayarak, yeni bir bilişsel süreç oluşturmak hedeflenmektedir.

Özetle, bilme biçimini ve aracını varlığın kendisi/özel nitelikleri belirleyecek, Modernist Bilim'in dayattığı varlığa ilişkin önkabulleri ve kurgusal bilme süreci (Epistemoloji) eski önemini kaybedecektir.

Temel ve Doğal Bilim Kollarında bu söylenenler üzerinde çalışmalar sürdürülmektedir ve kayda değer gelişmeler de vardır.

İkinci bağlam, Aydınlanma ile başlayan ve günümüzde küreselleşmeye kadar varan süreçte, Ahlâk'ın "toplumun ortak iyisi" anlayışından, sınırlandırılmış alanlarda kurgulanan Etik kurallara dönüşmesi ve giderek siyasal ve sosyal alanda tümünden yitirilmesi.

İnsanlık bir anlam ve değer krizi içindedir, ki bunun nedeni olarak da "Epistemoloji'nin Ontoloji'yi belirlemiş olması" gösterilmektedir.

Özellikle Teoloji (Din Bilimi/İlâhiyat) alanında din merkezli "adalet ve eşitlik anlayışının etkin kılınması" hedefiyle "Küresel Etik" (Hans Küng- Projekt Weltethos , Dünya Etiği Projesi) çalışmaları sürdürülmektedir.

Böylece Modernizm'in "aklı" yaşam dünyasında (ki, siyasal ve sosyal alanları kapsar) merkezi rolünü, insan davranışları da (zihinsel eğitimi de) seküler niteliğini yitirecektir.

Gerçekliği (doğruyu – adaleti – ahlâkı), Din (İnanç) ve Bilim'in ortak alanında bulmayı umut eden ve buna uygun bilme araçlarının peşinde olan bu duruş da, özetle, Modernist Bilim'in her şeyi bilinebilir nesnelere dünyası üzerinden yaşamın/gerçekliğin açıklanamayacağını, gerçekliğe ulaşmak için varlık'a (aktöre, yurttaşa, bireye değil insana) dönerek, Ontoloji'yi Epistemoloji'nin önüne geçirmek gerektiğini söylemektedir.

Her iki bağlamda da, "doğru" varlık bütünlüğünde gizlidir. Daha iyi bilme konusunda, bu bütünlüğü görmek önemlidir. Ancak bu duruşun, bir bilme yöntemi zorunluluğu olarak yerleşmesi yaşamsal olduğundan bunu anlatacak en uygun terim "**bütüncül**" sözcüğü olmaktadır.

Doğayı ya da insan doğasını varlık olarak merkeze alan ve Sekülerizm'e (Laikliğe değil) karşı duran bir anlama sahip "bütüncül" terimi; "bütüncül düşünmek", "bütüncül kavramak" dildeki tamlamaları.

Her iki bağlam da kendi amaçları doğrultusunda "**bütüncül**" terimini kavramlaştırma çalışmalarını yürütmektedir.

Medya Kavramı²⁸

Wikipedia'nın Almanca sayfasında **medium** sözcüğünün (Latince) çoğulu olarak **medien ya da media** veriliyor; bizdeki kullanım çoğulun Türkçe yazılışı; karşılığı olarak verilen Almanca sözcükler de **“orta, orta nokta, merkez, ortada bulunan”** olarak Türkçeye çevrilebilir.

Türk Dil Kurumu'nun web sayfasında da, **“iletişim ortamı, iletişim araçları”** kaydı var.

Nalçaoğlu, 2003, Türkçe'de “media” sözcüğü yerine, **“kitle iletişim araçları”** kavramının da kullanıldığını, ancak, “medya aracı”, “medyalar” gibi yanlış kullanımları örnek göstererek, yaygın olarak kullanılan medya sözcüğünün, genellikle belirli bir kafa karışıklığıyla birlikte dilimize girdiğini söylemektedir. Kendisine göre, “Kavram en geniş anlamı ile kullanıldığında, karşımıza, çok kişiye ulaşabilen her türden sözlü, yazılı, basılı, görsel metin ve imgeleri (kitaplar, gazeteler, dergiler, broşürler, billboard'lar, radyo, film, televizyon, internet gibi) içeren çok geniş bir iletişim araçları yelpazesi çıkıyor.” s.44

Medya Kavramı, anlam genişliğini birbiriyle bağıntılı iki ayrı terim üzerinden oluşturuyor: bunlar iletişim ve kitle terimleridir.

İletişim Fakülteleri kaynaklı, kavramı ve bağlamındaki konuları derinlemesine işleyen metinlerin dayandıkları temel çıkış noktası, genelde bu bilgiler oluyor.

Tezin de “medya” kavramına ilişkin sıkıntıları var.

Sayfa 79, “3.2.1.1 Yerel Radyo ve TV'lerin Kullanımı” başlıklı alt bölümde, **“Televizyon günümüze kadar var olmuş tüm yayın araçlarından daha geniş bir kitleye; gelir düzeyi, sosyal sınıf, mesleki statü ayrımı olmadan neredeyse tüm topluma ulaşabilen bir medya olmuştur. Yerel Televizyonların kurulması ise, kentler ve kentliler açısından televizyonun tek yönlü bir yayım aracı olmaktan çıkarak, bir iletişim aygıtı haline gelmesini sağlamıştır.”**

Sayfa 273 – 3. satır: “.. CD ve DVD gibi son derece yaygın kullanımlı **pratik medyalar**dan yararlanılması..”

Sayfa 284 – 22. satır ve sayfa 285 – Tablo:5.4: **“taşınabilir medyalar”**

Burada öznenin demek istediği şey, el bilgisayarlarıdır.

Sayfa 316 – 16. satır: **“CD ve benzeri medyalar aracılığı ile”**

Sayfa 353 – 8. satır: **“sayısal kopya olarak CD vb. medyalar üzerinden”**

Bu yanlışlar, bir doktora tezi için fazla kaba yanlışlardır ve kavramın alanı olan İletişim Bilimleri'nde de bulunduğu biçiminde bir savunmayı da kaldıramaz.

İletişim Fakültelerinde de benzer sıkıntıların yaşanmasının nedeni, Ülkemizdeki Bilim Kurumları'nda, kavramların derin dünyası ile bilimsel bilgi üretme becerisi arasındaki

²⁸ <http://de.wikipedia.org/wiki/Medium> (8.06.07)

<http://www.tdk.gov.tr/> (16.05.07)

diyalektik ilişkinin ayrımında olunmamasıdır. Bu reel durumu görmek-bilmek, bunu kabul etmeyi zorunlu kılmaz. Çünkü bu durumu olağan kabul etmek, doğrudan Ülkemizdeki Bilim Kurumunun niteliksiz olduğunu söylemek anlamını taşır. Bilim Kurumları ise, bilim adamlarının kendileri olduğuna göre, yanlışlar görülüyor ve yazılıyorsa, sadece düzeltilmesi gereken şeyler var demektir ki, işte bunları yapacak olan en temel araştırmalar da doktora tezleridir. Bir anlamda hem Bilim'in hem de Ülkedeki Bilim Kurumları'nın kendileri olan doktora tezleri bu bakımdan çok önemlidir.

Doktora tezlerine, Bilim Kurumu'nun bu gözleri ile bakıldığında, yukarıda verilen yanlışlar insanı inciten, laubalilik derecesine varan kabalık gibi algılanmaya başlar.

Açık Toplum Kavramı

“Açık Toplum” kavramına tezde üç kez değinilmektedir.

İlki, “2.4. Ülkemizde Destek Bulan Farklı Yönetişim Yaklaşımları” başlığı altında verilen “2.4.5 Yönetişim, Küreselleşme Sürecinin Maskeli Bir Söylemdir Görüşü” kapsamında yer alıyor.

“. kavramın toplumun kendisinde var olan ihtiyaçtan ötürü geliştirilmediği; toplumlarda var olan bazı talepler gerekçe gösterilerek aslen küresel sermaye karşısında ulus-devletlerin etkinliklerini azaltmak amacıyla gündeme getirildiğini savunmaktadırlar. Bu kurgunun ulus-üstü planlama kurumlarınca (Dünya Bankası, Uluslararası Para Fonu (IMF) ve hatta (Soros Vakıflarından) Açık Toplum Enstitüsü vb.) örtülü projelerin uygulanabilmesi için gündeme getirildiği ve hatta dayatıldığını savunmaktadırlar (Akfırat, 2005). (s. 47- son satır)

Son ikisi, aynı sayfada yer almaktadır.

“6.1 e-Planlama ve e-Devlet Sistemine Geçişin Etaplanması” başlığı altında “.. katılım kültürünü geliştirecek adımlar ile sistemin ve toplumun zaman içinde dönüştürülmesi”nin hedeflenmesi gereğince sıralanan öneriler altında,

- “Bilgiye erişim hakkının elde edilmesi”nden söz edilerek, **“Açık Toplum olma yönündeki en önemli kısıtlardan birinin sağlanması için temel koşul Türkiye’de 2004 yılında Bilgi Edinme Kanunu çıkarılması ile sağlanmıştır.”** (s.392-3. sat.)

- “Vatandaşların yönetim kararlarından ve planlardan haberdar olabilmeleri” istenmektedir. Özneye göre, **“Bu bilgi edinmenin ve açık toplum olmanın bir ileri boyutu olarak kabul edilebilir.”** (s. 392- 19.sat.)

“Açık Toplum” kavramını burada açıklamak, yapılan tez eleştirisinin sınırlarını zorlar. Sadece merak edenler için, birkaç önemli noktaya işaret etmenin gerekli olduğunu düşünmekteyim.

“Açık Toplum” ideal bir model olarak Platon’un “Devlet”ine karşı oluşturulmuştur. Kavram anlamını Karl Popper’in Felsefesi’nde bulur. Popper’in öğrencisi olan ve kendisinden etkilenen Yahudi asıllı Amerikalı yatırımcı George Soros 1979 yılında New York’da ilk vakfı olarak kurduğu “Açık Toplum Fonu”nu 1993 yılında “Açık Toplum Enstitüsü”ne büyütmüş, bugün için sayıları altmışa varan ülkede enformal bir ağ ile birbirlerine bağlanan Soros Vakıflarını da Enstitü şemsiyesinin altına almıştır. Yani “Açık Toplum” kavramı “Soros Vakıfları”ndan bağımsız ele alınamaz. Öykünün

tümünü de Evrensel Yahudi İdeali bağlamında ele almak, kavramı daha anlaşılır kılacaktır.

Özetle, “Açık Toplum” siyaset felsefesi bağlamında üretilmiş bir kavramdır ve tamlamadaki toplum sözcüğüne karşın ideal bir DEVLET modelini anlatır. Siyaset Felsefesi’nin bu tür kurgu kavramlarını, yaşam dünyasında etkili olmaları nedeniyle, öğrenmek ve doğru-yerli yerinde kullanmak bir akademisyen için çok önemlidir.

Tezin öznesinin kavrama değgin bilgisinin bulunmadığı anlaşılmaktadır. Sayfa 47’de Akfırat’tan yaptığı alıntının anlamını kavrayamamış, merak edip kavramı irdelememiştir. Tezin başında, derleme mantığı ile bulunan her cins yazılı malzeme fazla irdelenmeden ardı ardına dizilmiş olduğundan, tezin sonunda özne, yönetim kararları ve planlar üzerine bilgilenme durumu ile açık toplum olma arasında, böyle doğrudan yalın bir çizgi çizebilmektedir.

Ancak böyle bir şey yapılamaz.

Tezin Sorunsallaştırdığı Konu

Bir doktora tezi, bilim evreni kapsamında en yetkin olan bilimsel bilgiyi üretme amacıyla ortaya çıktığına/çıkması gerektiğine göre çalışmaya, kendisine sorun edindiği konuyu tanımlamakla, sorun alanını belirlemek ve sınırlamakla başlar.

Sonuçta soruna bir çözüm getirilecektir ama, sorunu saptama işi çözümün kendisinden daha önemlidir. Çünkü, çözüm biraz da çözen öznenin olaya nasıl baktığı, düşün ve bilim dünyası içinde nasıl konumlandığıyla doğrudan ilintili olduğundan, tezi okuyan da tezde getirilen çözüme kendi kültür dünyası içinde biçimlenen düşünce çevreni bağlamında değer atfedeceğinden, çözümün öncelikli olarak ele alınması (özellikle siyasal ve sosyal alanda ideoloji ve paradigma bağımlılığı göz önüne alınarak) belli tartışma olasılıklarını da beraberinde getireceğinden, doğru olmayacaktır.

Öncelikli olan, sorunsallaştırılan konu bağlamında sorulan sorulardır. Hangi sorular öne çıkarılmış, hangi soruların açıklanması için öneriler geliştirilmiştir. Bu öneri getirme / geliştirme süreci Modernist Bilim’in Epistemoloji’sine uygun mudur.. Yani halen geçerli olan bilimsel bilgi üretme yöntem ve araçları doğru kullanılmış mıdır..

Eleştirilen tezde hemen ilk sayfada “1.1 Tezin Amacı” alt başlığında bu anlamda bir sorun saptanmıştır.

“Klasik yönetim araçlarının ve temsili demokrasi sisteminin yetersizliklerinin sorgulandığı bir dönemden geçmekteyiz. Özellikle gelişmiş ülkelerde, halkın taleplerini daha etkin dile getirmesi, yönetime katılması ve doğrudan-demokrasiye geçiş amacıyla çok çeşitli kurguların oluşturulduğunu, uygulama araçlarının geliştirildiğini görmekteyiz. Türkiye’nin AB’ye giriş sürecinde daha sık gündeme gelen bu yaklaşımlar, yönetimin yerelleşmesi veya yönetime halk katılımı sağlanması bağlamında genellikle kentler üzerinde tartışıldığı halde, bu tartışmaların kent planlama boyutunun çoğu zaman eksik kaldığını görmekteyiz. Oysa yönetim sisteminin temel ayaklarından biri olan planlamanın, ‘yönetişim’ başlığı altında toplanabilecek bu öneri sistemler içinde veya e-devlet sistemi içinde, geçmişte uygulandığı biçimiyle sürdürülmesi mümkün görünmemektedir.” (s.1-ilk paragraf)

“Daha demokratik yönetim ve planlama için,” ülkelerin demokratik katılım düzeylerinde birbirinden ayrılan modeller kullanmalarına karşın, “mutlaka yeni teknolojilerin kullanıldığı”na dikkati çekerek, Özne amacını aşağıdaki tümce ile daha net olarak bildirmektedir.

“Bu çalışmada amaç, benzer bir yaklaşımla ülkemiz kentlerinde daha demokratik bir yönetim ve planlama yapısı kurulması için kabul edilebilecek alternatif yaklaşımların neler olduğunu tespit etmek, bu amaçla hangi yeni teknolojilerin ne şekilde kullanılabilirliği ve mevcut altyapının ne şekilde değerlendirilebileceğine dair olasılıkları ortaya koymaktır.” (s.1-16 sat.)

Burada “demokrasi” kavramı üzerinde durulmamış; ben de durmayacağım. Ancak tezde yer yer bilinçsizce gidip gelmelerle birlikte, kavramın planlamada “oy verme” işlemine indirildiği anlaşılmaktadır. Böylece kavrama tezde yüklenen anlam, “planlamaya oy vererek katılım” edimiyle örtüştürülmüştür.

“2.3.3 Katılım ve Demokrasi Kavramının Planlama Pratiğine katılması” alt başlığında: **“Planlamanın demokratikleşmesi denildiğinde ilk akla gelen kelime katılım olmaktadır.”** (s.39-11. sat.) anlatımı da yapılanı göstermektedir.

Ancak tezde, tezin bütünü içinde anlamı sınırlandırılarak algıyı yönlendirebilecek kavramların verildiği bir alt bölüm de bulunmamaktadır. Sonuç olarak, demokrasi kavramının tezdeki anlam sivrüklüğü da keyfi olmaktadır.

Tezin üçüncü sayfasında ve “1.1 Tezin Amacı” alt başlığı altında, “Çalışmanın Hipotezi” verilmiştir.

“Çalışmanın Hipotezi: Yeni teknolojilerin sundukları farklı olanaklarla, planlama sistemini etkileyerek farklı bir kurgu ile sürece dâhil edilmeleri halinde, planlama sürecini demokratikleştirme yönünde olumlu katkılar sağlayabileceğidir.” (s.3)

Bunun arkasından, başka bir pekiştirme gelmektedir:

“Temel Sorgulama: Yeni teknolojilerin planlama sürecine hangi şekillerde dâhil olabileceğine ilişkin farklı olasılıkların neler olduğudur. Yeni teknolojilerin planlama sürecine katılması için oluşturulacak farklı kurgularla (farklı biçim, miktar, zamanlama vb.) katılım yapısında ve planlama sisteminin işleyişinde ulaşılabilecek farklı sonuçlar sorgulanacaktır.” (s.3)

Yine, tezin dördüncü sayfasında ve “1.2 Tezin Yöntemi” alt başlığının ilk paragrafında;

“Tez çalışmasının temel sorusu, kurulması için çalışmalar yürütülen farklı kentsel yönetim ve e-devlet sistemi alternatiflerinde, planlama sisteminin nasıl dönüşeceği ve bunlardan hangilerinin Türkiye koşullarında uygulanabilir olduğudur.” biçiminde aynı konu sürdürülmektedir.

Açıklamaya şöyle bir saptamayla başlamakta yarar var:

Tezin “amaç”, “hipotez” ve “temel soru/sorgulama” sınıflamaları altında yazılı verilenler, birbirinden ayrılan çalışma alanlarını göstermektedir.

Ve tezde yapılanlar da bu çalışma alanlarının tümünü kapsamamaktadır.

Daha demokratik yönetim ve planlamaya, katılım üzerinden ulaşılabileceği (ki yaşı uygun olanlar bu konunun 1970’li yılların ana tartışma konularından biri olduğunu anımsayacaktır), bunun da “mutlaka” yeni teknoloji kullanımıyla bağlantılı olduğu (ki bu konu bu yıllarda ilk tartışmaya eklenen ve dünyada tartışılan moda konulardan olmalı) varsayımı var. Hipotezin kurgusu da bu varsayım üzerine yapılmış; yani bunun kanıtlanması gerekiyor.

Çünkü bu varsayım, tezin **asal önermesi**’dir.

Bunun da ötesinde, hipotezin **“sağlayabileceğidir”** biçiminde kurgulanmış olması, kullanıma alınan yeni teknolojilerle planlamanın demokratikleşme düzeyi arasında olasılık bağlantısı kuruyor; “sağlayabilecek” tanımı, en iyi olasılıkla % kaç olumluluk belirtiyor, sorusu geçerli bir sorudur. Bu durumda olumluluk belirten % x’lik durumun koşullarının belirtilmesi ve sınanması gerekecektir.

Ancak, hipotezin verildiği paragrafın bir alt satırında yer alan “temel sorgulama” altında yazılanlara bakıldığında, hipotezde söylenenler aşılmış ve doğrudan e-devlet sistemine eklenmesi öngörülen e-planlama modelleri üzerinde çalışmaya geçilmiştir.

Böylece hipotez tümcesi, yani tezin asal/birincil önermesi, kanıtlanmadan ve bir satırdan öbürüne doğru kabul edilerek **aksiomatik (temel) önerme (Grek dilinde aksiômata)** haline dönüştürülmüştür. Yani özsel bir öngörü, temel bir taslak/belirlenim söz konusudur; kendinden anlaşılır ve kanıtla gerek duyulmaz.

Böyle bir şey kabul edilemez.

Çünkü, tek başına B.A. Güler’in çalışmaları bu savı geçersiz kılar ve ayrıca tezin, derleme bilgi aktarımının yapıldığı kısımda verildiği gibi, “2.4.4. Yönetişim Kavramı Kamu Yönetiminin Doğasına terstir Görüşü” (s.47) ve “2.4.5 Yönetişim, Küreselleşme Sürecinin Maskeli Bir Söylemdir Görüşü” (s.47) bu alanı tez kapsamında tartışmalı hale getirmiştir.

Sonuç olarak: Hipotezde öngörülen biçimiyle tez çalışması nicel kurgulanmayı gerektiren bir yapı kazanmıştır.

Ancak savunma jürisinin onayını alan tez, ne kavramlarla ilerleyen ve kendi kavramsal – kuramsal kararını veren nitel bir çalışma olmuştur ne de yeni teknoloji kullanımı ile planlama sürecinin demokratikleşme ilişkisini araştıran nicel bir çalışma kimliğini kazanabilmiştir.

Tez ile gerçekleştirilen çalışma, amaç kısmında da belirtildiği gibi, **“.. ülkemiz koşullarında bu alternatif katılım ve e-planlama senaryolarının hangilerinin uygulanabilir olduğuna yönelik bir değerlendirme yapmak gerekecektir. Bu değerlendirme sonucunda ülkemiz koşullarında uygulanabilir olduğu düşünülen katılımcı planlama yaklaşımları için, yeni teknolojilerin kullanım biçimine ilişkin modeller kurgulanacaktır. Son aşamada kurgulanan modellerin ne ölçüde farklılaşabileceğini ve ne ölçüde uygulanabilir olduklarını örnek alanda görselleştiren iki benzetişim modeli kurulmaya çalışılacaktır.”** (s.2 – 18. sat.)

sözleriyle dile getirilen bir uyarılama çalışmasıdır.

Tezin Yöntemi

Bu alt bölümde, Özne'deki “yöntem” sözcüğü bilincine koşturularak, tez süresince yapılan çalışmaların bilgisi, ele alış biçem ve sırasına göre dizilmiştir.

Oysa bu bölümde, “olası e-planlama modelleri”nin çalışıldığı Bölüm Beş'te kullanılan benzetim teknikleri, anket yöntemi, v.b gibi çalışma araçlarının açıklanması gerekirdi.

Düşünce Dizgesinin Göstereni: İçerik Sayfaları

Düşüncenin ana yönlendiricileri olan terim-kavram ikilisi, bunların “arka bahçesi” kuramlarla ilişkisi, paradigma bağıntısı öğrenilmiş bilgi olarak (bilimin matematikselliği²⁹) öznenin bilincinde olmadığından, sistemli bir düşünce kurulamamakta ve bir göstergeden öte anlamı olmayan içerik de derlenen bilgi başlıklarının ardı ardına sıralanması işlemine indirgenerek, düşünce dizgesini gösteren düzenleme olmaktan çıkmaktadır.

Bu bağlamda, tez metninde konunun irdelenme derinliği içerikteki numaralama sistemine indirilememiş; yer yer tezin içerik sayfaları ile ana metnin bağlantısı kopmuş ve yazım ayrılıkları oluşmuştur.

Aşağıda bunu gösteren örnekler verilmektedir.

“5.5 BÜTÜNCÜL E-PLANLAMA MODELİNDE BİR PLAN UYGULAMASI” alt başlığı altında verilen “5.5.3 Bütüncül e-Planlama Sürecinde Mekânsal Analizler” altında 1’den 9’de sıralanan konular, bu verilmiş biçiminde birbirinin eşdeğeri derinliği göstermektedir. Oysa dikkatli okunduğunda, kimi basamaklar bir öncesinin, verdiği bilgi açısından, açılımı niteliğindedir.

Buna göre yapılan düzeltme ile alt başlık aşağıdaki duruma dönüşmektedir ki, bu da derinliği beşinci basamağa indirmektedir ve bu tez söz konusu olduğunda, bunun doğru olup olmadığını tez bütününde düşünmek gerekmektedir. Yani, aslında yapılması gereken içerik sayfalarının yeniden düzenlenmesidir; buradaki öneri sadece bu alt başlık özelinde ve alt başlığın verdiği bilgi çerçevesinde yapılan bir düzeltmedir.

²⁹ Heidegger, 1936’da vermeye başladığı “Metafizik’in Temel Sorunları” anabashiğini taşıyan derslerinde, modern bilimin, olgusal, deneysel ve ölçücü bir bilim olma karakteristiğine karşın, matematiksel olduğunu söyler. Bilimin bu temel özelliği, bilimin kendisinin temel hareketini yönetir ve belirler; bu “şeylerle çalışma tarzı ve şeylerin şeyliğinin metafizik tasarlanışıdır”. Orijinal bilimsel bilginin üretildiği yerlerde durum, “üçyüz yıl öncekinden hiç farklı değildir”. “.. ortaçağ ve antikçağ bilimleri de olguları gözlemliyordu ve modern bilim de tümel önermeler ve kavramlarla çalışır.”

Heidegger’in kullandığı “matematiksel” tanımına gelince: “Oluşumu bakımından ‘matematiksel’ sözcüğü Grek dilindeki ta mathêmata ifadesinden çıkar ve bu da, öğrenilebilir-olan ve bu yüzden aynı zamanda öğretilir-olan şey anlamına gelir; manthanein öğrenmek, mathêsis öğretme demektir ve bu da iki anlamda böyledir. Mathêsis, ilkin, çalışma (studying) ve öğrenme demektir; sonra, öğrenilen öğretme demektir.” s.48

“Mathêmata, ne olduklarını zaten önceden bildiğimiz şeyler olarak kendilerinin bilgisini aldığımız ölçüde şeylerdir; cismin cisimselliğini, bitkinin bitkiselliğini, hayvanın hayvanlığını, şeyin şeyliğini vb. Bu sahici öğrenme, dolayısıyla, son derece has bir almadır; alanın yalnızca temelde zaten sahibolduğu şeyi aldığı bir almadır. Öğretme, bu öğrenmeye tekabül eder. .. En güç öğrenme, zaten bildiğimiz şeyi bilfiil olarak ve ta temellerine kadar bilmeye başlamaktır.” ss.49-50.

“Şeyler”den çıkarılmayan ancak “kendimizin zaten bir şekilde sahibolduğumuz şey”, “Matematiksel olan” olarak anlaşılması gereken şey, bu biçimde öğrenebileceğimiz şeydir. s.51

Tezdeki durum:

“5.5.3 Bütüncül e-Planlama Sürecinde Mekânsal Analizler

5.5.3.1 Altlık Haritaların Oluşturulması

5.5.3.2 Koordinat Sisteminin Oluşturulması

5.5.3.3 Ölçeğe Göre Altlık Detay Seviyesi Değişiminin Sağlanması

5.5.3.4 Yapı Bazındaki Analizler İçin Veri Toplanması

5.5.3.5 Yapı Bazındaki Analizlerin Yapılması ve Gösterimi

5.5.3.6 Açık Alanlara İlişkin Verilerin Toplanması ve Analizi

5.5.3.7 Altyapı Verilerinin Analizi

5.5.3.8 Topografyaya İlişkin Üç Boyutlu Analizlerin Yapılması

5.5.3.9 Öneri Modelde Analizlerin Yorumlanması ve Sentez”

Öneri durum:

“5.5.3 Bütüncül e-Planlama Sürecinde Mekânsal Analizler

5.5.3.1 Altlık Haritaların Oluşturulması

5.5.3.1.1 Koordinat Sisteminin Oluşturulması

5.5.3.1.2 Ölçeğe Göre Altlık Detay Seviyesi Değişiminin Sağlanması

5.5.3.2. Veri Toplama ve Analiz

5.5.3.2.1 Yapı Bazında Veriler

5.5.3.2.2 Açık Alan Verileri

5.5.3.2.3 Altyapı Verileri

5.5.3.2.4 Topografyaya İlişkin Üç Boyutlu Analizler

5.5.3.3 Öneri Modelde Analizlerin Yorumlanması ve Sentez”

Başka bir örnek: içerik sayfasında:

“5.4.3 Dönüştürme Gerektirmeden Kullanılabilen Veri Formatının Seçilmesi

5.4.3.1 Global Veri Paylaşımı İçin OGC Uyumluluğu

5.4.3.2 Ulusal Bir Ortak Veri Yapısı Oluşturulması

5.4.3.3 Ulusal Ölçekte Bir Koordinat ve Projeksiyon Sisteminin Seçimi

5.4.3.4 Ulusal Ölçekte Ortak Veri Saklama İndeksleme Formatının Belirlenmesi

5.4.3.5 Belirlenen Veri Formatının Tüm Kurumlara kabul Ettirilmesi”

Ulusal Bir Ortak Veri Yapısı Oluşturulması alt başlığında bu iş için, “öncelikle .. bir konsorsiyum kurulmalıdır.” denildikten sonra (s.331-21.ve 24.sat.’lar), bu konsorsiyumun yapması gereken işler aşağıda verildiği gibi sıralanmıştır.

“ . Ulusal ölçekte ortak bir veri saklama formatının belirlenmesi.

. Ulusal ölçekte ortak bir koordinat sistemi ve projeksiyon algoritmasının seçimi

. Ulusal ölçekte ortak bir indeksleme ve dosyalama sisteminin oluşturulması.”

(s.332- 3., 4. ve 5. sat.’lar)

Daha sonrada bunlar 5.4.3’ün eşdeğer derinlik sıralamasında imiş gibi sıralanmışlardır.

İçerik düzeninde yapılan bu yanlışların nedeni, mantıksal ya da diyalektik düşünce işleyişindeki dizgesel sıranın ayırımında olamama durumudur.

Kural olarak, tez metninde açılan her başlığın içerik sayfasında yazılma zorunluluğu vardır ve başlık sözcükleri değiştirilmeden, metinde olduğu biçimiyle yazılır. Ancak tezin öznesi bu bilgiyi edinmemiştir.

Sayfa 358’de 18. satırda “(Bakınız: ‘**5.4.3.3. Ulusal Ölçekte Bir Koordinat Sistemi ve Projeksiyon Algoritmasının Seçimi**’ başlıklı bölüm)” denmekte iken, anılan numaradaki bölüm hem içerik sayfasında hem de metnin bulunduğu 332. sayfada, “**Ulusal Ölçekte Bir Koordinat ve Projeksiyon Sisteminin Seçimi**” olarak durmaktadır.

Sayfa 35’te dipnot olarak “Bakınız: ‘**2.2.5 Yönetişim ve Kentsel Yönetişim Taleplerine Eleştiriler**’ başlıklı bölüm” gibi bir bilgi verilmesine karşın, içerik sayfasında ve metnin içinde böyle bir şey bulunmamaktadır.

Sayfa 346’da 3. satırda parantez içinde verilen, “**3.2.3.4. Eğilim Yoklamaları** başlıklı bölümde de aktarıldığı gibi” denmesine karşın, içerik sayfasındaki düzenleme

3.2.3.3 Eğilim Yoklaması

3.2.3.4 Danışma Anketleri

biçimindedir.

Sayfa 350’de 20. satırda verilen, “(‘**5.3. Parçacı e-Planlama Modelinde Bir Plan Uygulaması**’ başlıklı) bölümde olduğu gibi” denilmesine karşın, içerik sayfasında, “**5.3 PARÇACI E-PLANLAMA MODELİ İLE BİR PLANLAMA SÜRECİNİN YÜRÜTÜLMESİ**” biçiminde, metnin içinde ise,

“**5.3 Parçacı E-Planlama Modeli İle Bir Planlama Sürecinin Yürütülmesi**” biçiminde yazılmıştır.

Buradan başka bir yazım sorununa geçmek gerekirse; öznenin “e-planlama” ya da “e-devlet” yazarken, “e”yi büyük harfle mi, küçük harfle mi yazması gerektiğine karar verememesi durumudur. Tez metninde, “e” harfi, kimi yerde “E” olarak yazılmıştır; ancak nerede büyük harf, nerede küçük harf yazıldığına değgin bir netlik de yoktur.

Örneğin, içerik sayfalarında ikinci derinlik sırası kural olarak büyük harfle yazılmıştır. İkinci derinlik sırasındaki başlıklarda sözcük “**E-DEVLET**” ve “**E-PLANLAMA**” olarak görülür.

Üçüncü derinlik sırasında:

“3.1.2 **e-Devlet** Sisteminin Genel Kurgusu” ve

“5.3.1 Parçacı **e-Planlama** Sürecinde Planlanacak Alanın Belirlenmesi”,

“5.3.2 Parçacı e-Planlama Sürecinde Toplumsal Yapının Analizi”,

“5.3.3 Parçacı e-Planlama Sürecinde Mekânsal Analizler”,

“5.3.4 Parçacı e-Planlama Sürecinde Planın Üretilmesi ve Uygulanması” ve

“5.4.2 Bütüncül e-Planlama Modelini Oluşturan Ağ Teknolojileri” bölümlerinde “e” küçük yazılmışken;

“5.2.1 Parçacı **E-Planlama** Modelinin Genel Kurgusu” ile

“5.4.1 Bütüncül E-Planlama Modelinin Genel Kurgusu” bölümlerinde “e” büyük yazılmıştır.

Dördüncü derinlik sırasındaki “e”ler de küçük yazılmıştır.

Ancak, içerik sayfalarında ikinci derinlik sırasındaki başlıkların kural olarak büyük yazılmalarına karşın, metinde buna uyulmamış ve **“5.4. Bütüncül e-Planlama Modeli”** olarak yazılmıştır. (s.313)

Yine sayfa 391’de ikinci derinlik sırasında olan başlık,

“6.1 e-Planlama ve e-Devlet Sistemine Geçişin Etaplanması” ve

“6.2 E-Planlama Hedefi Olan Kurumlar İçin Dönüşüm Kriterleri” (s.393)

olarak görülmektedir.

Sayfa 269, 25. satırda yapılan daha ilginçtir, çünkü “e-Devlet” sözcüğü, tümce başında bulunmasına karşın, küçük harfle yazılabılmıştır. Aynı tavır sayfa 270 - 23. satırda da yinelenmiştir.

Sayfa 274’de yapılan daha da dikkat çekicidir; Alt bölüm başlığında, **“5.2.3 Parçacı e-Planlama Sisteminde Öne Çıkan Teknolojiler”**de küçük yazılan “e” (14. sat.), bölüm metni içinde 18. satırda ”E-Planlama” olarak geçmektedir.

“ ‘Dünya’da ve Türkiye’de Farklı E-Planlama Yaklaşımları’ bölümünde (3. bölümde) detaylı olarak aktarılmayan bazı teknolojilere değinmek gerekecektir.”

Ancak, bölüm başlıkları da içerik sayfalarında kural olarak büyük harfle yazılmıştır.

“BÖLÜM ÜÇ - DÜNYA’DA VE TÜRKİYE’DE FARKLI E-PLANLAMA YAKLAŞIMLARI”

Bu tür bir yazı simgesel bir anlatım olduğuna göre, simgenin nerede yer aldığına bakılmaksızın, aynı biçimde yazılması gerektiğini düşünmekteyim.

Eğer bu simge “e-planlama” veya “e-Devlet” ise, her yerde böyle yazılması doğru olacaktır.

Sayfa 219’da açılan dördüncü derinlik sırasındaki

“4.5.2.3 Ekinde Pafta veya Grafik Öğe Bulunan yazışmalar” tanımlı başlık ile

sayfa 222’de açılan dördüncü derinlik sırasındaki

“4.5.2.4 Aylara Göre Gelen Evrak Miktarı” tanımlı başlık içerik sayfasında yer almamıştır.

Ayrıca, bu alt bölümlerin işledikleri konu göz önüne alınırsa, derinlik sırasının da yeniden düşünülmesi gerekmektedir.

İçerik sayfalarında, bölüm numaraları “BÖLÜM BİR”, “BÖLÜM İKİ” gibi büyük harfle yazılmış ve metinde de ilk dört bölüm için özne bu kurala uymuştur; ancak beşinci bölüm “Bölüm 5” olarak görülmekte, altıncı olması gereken son bölümde sadece “SONUÇ” sözcüğü bulunmaktadır.

Yapılan tüm bu yanlışlar neyin göstergesidir.. Elbette yapılan bu yanlışlar öncelikle, doktora tezi yazan öznenin bilgisizliğini ve kaygısızlığını belgelemektedir.

Bilgisizliğini belgeler, çünkü değerlendirmeye verilen çalışmaların, kendilerini kolay okutacak nitelikte olması kuralı çiğnenmiştir. Bilim Evreni’nde açıkça belirlenen doktora tezi yazım kuralları, hem yapılan çalışmayı en iyi sunan biçimsel çerçeveyi oluşturur hem de bunu yapabildiği için kendini kolay okutur. Kuşkusuz, okuyanın görevini iyi yapması beklenecektir ama, genelde iş yoğunluğunun çok olması ve bu tür tez okuma görevlerinin dönemsel yığılması da göz ardı edilmemelidir.

Deneyimli bir hocanın tezi eline alır almaz öncelikle (düşünce dizgesinin niteliğini görmek üzere) içerik sayfalarına baktığı, sonra (seçilen konunun sorunsallaştırılma,

araştırmanın sınırlandırılma ve ele alma biçimi ile getirilen çözümün ne olduğunu görmek üzere) giriş bölümünü okuduğu, son olarak da (oluşturduğu düşünce dizgesi ile getirdiği çözümün değerini görmek üzere) kaynakça sayfalarına baktığını unutmamak ve değerlendirilmeye verilen sınav çalışmalarını bu ilkeyi izleyerek hazırlamak gerekmektedir.

Tez üzerinde bu okuma yöntemiyle bir fikir edinen hoca, gerek görürse ve zamanı da varsa tezin tümünü de okuyabilir. Öte yandan, hocada da her hangi bir nedenle okumakla görevlendirildiği tezin hakkını veremeyeceği izlenimi doğarsa, görevi geri çevirmesi yerinde olacaktır.

Kaygısızlığını belgeler, çünkü özne böyle bir tez ile sonuç alacağından emindir. Kurulan beş kişilik jürinin üç üyesi, biri danışman ve kalan ikisi tez izleme hocaları olarak, beklenenin dışında hareket etmezler; dışardan gelen iki üye de bu tezi döndürebilecek nitelikte bir değer durumu yaratamaz. Olağan ve yaşanan durumların dışına çıkarak yaratabilse bile, oy çoğunluğu yaratamaz. Ülkemizde bugüne dek görülen uygulamalarda, yaratılan nitel değer yaratılmış nicel değer üzerine çıkarıldığı bir durumun tanığı da olunmamıştır. Tezin kaynaklandığı Kurum tarihinde dönen bir doktora tezi yoktur.

Şimdi benim yapmakta olduğum gibi, olası bir “hariçten gazel okuma”nın üzerinde de sonucu etkileyemeyeceği nedeniyle durulmaz.

Ve en kötüsü, eleştiri geleneğinin oluşmadığı sözde bilim kurumlarında, utanılacak her hangi bir durumun da yaratılamayacak olunmasıdır.

Sonuçta beklenen gerçekleşmiş, herhangi bir düzeltme gereksinimi bile duyulmadan ve bunun yapılabilmesi için özneye bir zaman tanımadan, tez danışmanı hocanın e-iletisinde beyan ettiği gibi, **tez oybirliği ile onaylanmıştır.**

Bunun ötesinde yapılan tüm bu yanlışlar, öznenin bir beceri sorunu olduğunu belgelemektedir. Özne, bilimsel bilgi üretiminin ne olduğunu kavramamış, bilimsel bilgi üretmesini öğrenmemiştir.

Düşüncenin Altyapısı ve Veri Tabanı: Kaynakça Sayfaları

Kaynakça sayfalarında listelenen belgelere, araştıran öznenin düşündüğü konuyu irdelemesi sırasında ya da sunduğu soruna çözüm önerilerini geliştirirken kullandığı ham veri olarak bakılması eksik bir değerlendirme olacaktır. Kaynakçada verilen çalışmalara daha çok, araştırmacı öznenin sorunsallaştırdığı konu özelinde ele aldığı konunun bilim evreni bağlamında durduğu yer, o ana dek ele alınış biçimi ve getirilen çözümler, özetle üretilmiş mevcut bilimsel bilginin kot yüksekliğini görme amacıyla bakılmalıdır. Yani, burada en önemli konu, araştırmacı öznenin konusu bağlamında bilim evrenindeki mevcut alan yazını tanıyıp tanımadığı konusudur. Çünkü orijinal bilimsel bilgi üretimi başka türlü gerçekleştirilemez.

Deneyimli ve alanındaki gelişmeleri izleyen bir hoca, kaynakça sayfalarına baktığında, öznenin ne kadar konunun içinde olduğunu ve bunun zorunlu sonucu olarak ne değerde bir fikir üretebildiğini kestirebilir.

Eleştirilen tezin sözünü ettiği kavramlar ve bağlı oldukları metafizikî ve olgusal çerçeve kapsamında kullanılan kaynakça çok yetersizdir. Tezin orijinal bilimsel bilgi üretmediği göz önüne alındığında da, söylenecek bir şey kalmaz.

Tezin ürettiği şey, dünyada işlevsel olan üretilmiş teknik bilgi ve malzeme yığını içinden, Türkiye'nin öznel koşullarına uyarlı, sürdürülmekte olan e-Devlet projesiyle etkileşimli, aktif olarak eklenilebilecek Türkiye'ye özgü geliştirilmiş (- özgün) ve “.. temel olarak yeni teknolojilerin kullanımının sistemli hale getirilmesine odaklanmış ..” (s.318-24.sat.) ve öznenin “bütüncül” olarak tanımladığı bir e-planlama modeli önerisidir.

Kişisel olarak ben, bu bağlamda kullanılan veri tabanını değerlendirecek durumda değilim. Ancak şunu da söylemeden geçmek istemiyorum.

Bu günlerde “2-5 Temmuz 2008 tarihleri arasında, Fatih Üniversitesi, İstanbul kampüsünde, ‘**5. Uluslararası Coğrafi Bilgi Sistemleri Konferansı (ICGIS-2008)**’” konulu bir düzenleme yapılacağına bilgisi e-ileti olarak fakültelere gönderilmektedir. “Mekansal Teknolojiler alanında yapmış oldukları çalışmalar ile uluslararası üne sahip olan araştırmacılardan **Michael Batty, Karen Kemp, Robert S. Bednarz, Sarah W. Bednarz, ve Sean Ahearn**, farklı panel bölümleri altında bilgi ve deneyimlerini katılımcılar ile paylaşmak üzere konferansta olacaklardır” sözleri ile de konferansın önemi bildirilmektedir.

Alan yazınına yabancı biri olarak, böyle bir anlatımın, yani adı anılan kişilerin ne kadar değerli olduklarının bilgisini bu tezden almış olmayı bekledim. Çünkü doktora tezlerinden, bu tür anlatımların doğruluk derecelerini sınamada başvuru kaynakları olmaları beklenir.

Tezi okuma sırasında, metinde verilen bilgi ile kaynakçadaki bağlantısını kurma sorunu yaşanmaktadır. Örneğin, sözel alıntı yapıldığında sayfa numarasını verme zorunluluğuna her zaman uyulmamıştır. Metin ile kaynakçada verilen pek çok kaynağın yayımlandıkları yıl bilgisi örtüşmemektedir; ad bilgileri örtüşmemektedir. Ad ve yıl benzerliği olan iki kaynağa metin içinde aynı biçimle gönderme yapılmıştır.

Bu tür umursamazlıkların özde söylediği şey aslında özetle şudur: Yapılan çalışma ile kaynakçanın bağlantısını kurma kaygısı yoktur. Hiç kimseye hiçbir şey kanıtlanmaya çalışılmamıştır. Burada söylenen bu iki şey değerli ve önemli değildir.

Eleştirilen tez özelinde maddi hata olarak özetle şunlar sıralanabilir:³⁰

- Tezin “Kaynaklar” bölümünde, **157**'si online dışı ve **95**'i online olmak üzere toplam **252** adet kaynak gösterilmiştir.
- Ancak bu **252** kaynağın, sadece **104** adetine (**42** online dışı + **62** online kaynak) metin içinde atıfta bulunulmuştur; yani “Kaynaklar” bölümünde gösterilen toplam 252 adet kaynağın metin içinde kullanılma oranı, **%41, 27**'dir. Bu oranın büyük bölümünü de online kaynaklar oluşturmaktadır (%59,61).
- Kaynakçada gösterilen **157** adet online dışı kaynağın **%73,25**'i de metin içinde kullanılmamıştır.
- Bunlara ek olarak, metin içinde kullanıldığı saptanan **32** adet kaynağın da “Kaynaklar” bölümüne alınmadığı görülmektedir.

Bu fiili durum karşısında, kişisel olarak sözün yetersiz kalacağını düşünmekteyim.

³⁰ Burada verilen sayılar, hesap hatalarına bağlı olarak küçük oynamalar gösterebilir. Bu olasılığın göz önüne alınmasını dilerim.

Dil ve Yazım Yanlışları

Yapısal çözümlemenin nesnesi olarak ele alındığında üretilmiş yazılı bir metin olarak doktora tezi, anlatım düzleminin niteliği açısından da değerdendirilmek durumundadır. Anlatım düzlemini sözcükler/terimler – kavramlar, tümceler ve dilbilgisel özellikler oluşturur. Aşağıda Dil konularına ilgi duyan ve okuyan biri olarak, saptadığım yanışları, kümeler içinde örneklerle veriyorum.

Tezin en belirgin özelliği, kısa zamanda, hızlı yazılmış olmasıdır. Düşüncenin en uygun sözcükler ve tümce yapılarıyla verilebilmesi için gereken zaman olmadığında, kaçınılmaz olarak, söylenen şey, anlatılmadığı kaygısıyla yinelenir, çok kez dolaylı anlatılır.

Okuyanın anlamayabileceğini varsayan bu tavır, aslında kendi düşüncesini anlatabilmekte yetersiz kalmaktadır.

Örneğin:

“Tüm analizlerin, sentezlerin ve planların sayısal olarak hazırlandığı bu sürecin sonunda elbette planın kâğıt kopyasının üretilip, ıslak imza ile uygulamaya konması kabul edilemez. Parçacı e-planlama sisteminde sadece plan yapan kurumun yeni teknolojileri etkin olarak kullandığı, diğer kurumların mevcut işleyişleri ile devam ettikleri varsayılmaktadır. Bu nedenle, en azından diğer kurumlara gönderilmesi için planın kâğıt kopyalarının üretilmesi gerekecektir. Ancak, belediyede sürdürülecek uygulamada planlar mutlaka sayısal kopyaları ile uygulamada olmalıdır.” (s.312-2. par.)

67 Sözcükten oluşan bu paragrafın vermeye çalıştığı şey,

“Planlar, öteki kurumların mevcut işleyişleri nedeniyle, iletilecek olanların kâğıt kopya olarak üretilmeleri dışında, kurum içinde sayısal kopya olarak kullanılmalıdır.” denildiğinde, 19 sözcükten oluşan bir tümce ile de anlaşılmaktadır.

Başka bir örnek:

“Bu ve benzeri onlarca örnek açıkça ortaya koymaktadır ki: Ulusal, kentsel ve kurumsal ölçekte e-dönüşüm planları bütüncül bir model ile ve büyük bir ciddiyetle ele alınmalı ve dönüşüm sürecinin en yüksek yönetim kademelerince (başbakanlık, valilik ve ilgili kurumların genel müdürlerin) yönetilmelidir.” (s.391-4.sat.)

Bu tümce 42 sözcükten oluşturulmuştur.

Tümcede verilen karar, öznenin “onlarca örnekten” yaptığı bir çıkarsamadır. Bir başka özne, başka sonuçlara varabilir.

“büyük bir ciddiyet ile ele alınmalı” ile anlatılmak istenen, herhalde asık suratlı olma durumu değil, özenli ve duyarlı olma durumudur; yani kısaca, özenle denilmektedir.

“e-dönüşüm planları bütüncül bir model ile” anlatılmak istenen de herhalde burada da, öznenin sayfalar dolusu yinelemelerle önerdiği modeli “bütüncül e-planlama modeli” olarak tanımlaması gibi, “bütüncül e-planlama modeli”dir.

Yönetim kademeleri, “başbakanlık, valilik” olarak sıralanıyorsa, bunlardan sonra yazılan da “ilgili kurumların genel müdürlerin” değil, genel müdürlükleri olabilir.

Düzeltilmeleri bir tümcede toplarsak;

“İncelenen örneklerden hareketle, ulusal, kentsel ve kurumsal ölçekte bütüncül e-planlama modeli özenle ele alınmalı, dönüşüm süreci başbakanlık, valilik ve ilgili

kurumların genel müdürlükleri gibi yüksek yönetim kademelerince yönetilmelidir.”

Aynı şeyi söyleyen bu tümce ise 28 sözcükten oluşmaktadır.

Başka bir örnek:

“Konak Belediyesi Başkanlığından ve Planlama Müdürlüğü’nden alınan özel izin ile bu kurumun 12 meclis dönemini 4 periyot halinde kapsayacak şekilde bir yıllık resmi yazışmaları incelemeye alınmıştır.” (s.214-4. sat.)

Bu tümce, meclisin bir yıllık resmi yazışmalarının üçer aylık dönemlerle incelendiğini söylemeye çalışıyor. Sayfa 222’de de bu bilgi grafik olarak verilmiş.

Ayrıca **“4 periyot halinde”** ya da **“4 periyodu kapsayacak şekilde”** denmesi gerekiyordu.

Okurken gözün düzelttiği bir başka tümce:

“Bu veriler birbirleri ile ilişkilendirilecekleri düşünülerek oluşturulmamış oldukları için, bu verilerin verimli kullanımında bölgeleme bilgileri önem kazanmaktadır.” (s.284-22 sat.; 18 sözcük)

Bu tümceyi sadece 9 sözcük kullanarak kurmak olanaklı:

“Birbirleriyle ilişkilendirilerek oluşturulmamış bilgilerin verimli kullanımında, bölgeleme bilgileri önemlidir.”

İncelenen tez baştan sona bu biçimde ele alınmayı gerektiren özensiz yazılmış tümcelere doludur.

“Türkiye’deki Planlama Teknolojisi, İzmir Örneği: Hâlihazırda planlama sürecine katılan kurumlar yeni teknolojileri hangi seviyede kullanabilmekte, ürettikleri bilgi ve hizmetleri hangi ölçüde elektronik ortama aktarabilmekte, plan yapıcılara, diğer kurumlara ve halka sunabilmektedirler? İzmir Kenti örneğinde, hangi kurumlar planlama sistemine ne şekilde katılmaktadırlar? Bu kurumlar ürettikleri bilgi ve kararları ne şekilde sunmaktadırlar? Birbirlerine nasıl bir hiyerarşi ile bağlıdırlar; birbirleri ile ve hizmet verdikleri vatandaşlarla iletişimde yeni teknolojileri ne ölçüde kullanabilmektedirler? Sonuç olarak mevcut planlama uygulamalarında halkın bilgilendirilme ve katılım düzeyi nedir ve bu süreçte yeni teknolojiler ne düzeyde kullanılmaktadır?” s.2. (87 sözcük)

“Tezin Amacı” bölümünde, “yanıt aranacak sorular” altında verilen yukarıdaki paragraf konuşma dili biçimi ile yazılmıştır. Dinleyeni etkilemek amacıyla, kısa, soru soran vurgulu tümcelerdir. İlgili konuşmada tutmak için sürekli yeni ilgi odakları yaratılır.

Oysa doktora gibi bilimsel metinlerde, dikkatin toplandığı öbekler yaratılmalıdır. Bu paragrafta verilen, bir çalışmanın iki düzeyde (biri Ülke, öteki İzmir kent düzeyi) yapılacağı haberiştir.

Ayrıca doktora metinleri yazı dilinin, Üst Yapı Kurumu olarak Bilim’in oluşturduğu “üst dil – bilim dili”nin, doğru örnekleri olması gerektiği de akıldan çıkarılmamalıdır.

Yukarıda verilen paragraf, pek çok örneğinin yanında, şöyle yazılabilirdi:

“Türkiye’deki Planlama Teknolojisi, İzmir Örneği:

Ülkede, planlama sürecine katılan kurumların yeni teknolojileri kullanabilme, ürettikleri bilgi ve hizmetleri elektronik ortama aktarabilme ve plan yapan kurum, kişi ve topluma sunabilme durumları ile

İzmir kentinde planlama sistemine katılan kurumlar ve katılma biçimleri, kurumlar arası hiyerarşi durumu ve üretilen bilgi ve kararların karşılıklı sunuluş biçimi ile toplumun bilgilendirilmesi ve katılım düzeyi, yeni teknolojilerin kullanılma durumu araştırılacaktır.” (62 sözcük)

İncelenen tez baştan sona bu biçimde de ele alınmayı gerektiren özensiz yazılmış tümcelerle doludur.

Tezin yazı dili, Türkçe açısından arındırılmış, temiz bir dil değildir. Konuşma dilinin özensizliği yazıda egemendir. Örneğin,

tasnif, tespit (tesbit), teşkil gibi Arapça sözcüklerin kullanımı tezin tamamına yayılmış durumdadır. Ayrıca bu sözcükler Türkçe “etmek” eylemiyle de bileşik eylem oluşturmuştur. Bunların yerine, sınıflamak/sıralamak, saptamak/sağlamlaştırmak, oluşturmak eylemlerini kullanmak hem Türkçe bir metin için hem de sözcük ekonomisi bağlamında daha anlamlı olurdu. Bunların dışında yine Arapça “**tarif**”, “**telafi**”, “**teyit**”, “**ifade**”, “**kanaat**”, “**sebep**”, sözcüklerinin tek olarak veya Türkçe eylem sözcükleriyle oluşturduğu bileşik eylemler olarak kullanımı, okurken gözü rahatsız edecek denli çoktur.

Bunların dışında, örneğin “**hâlihazır**” gibi, sözcükler normal konuşma dilinin bir sözcüğü olarak kullanılmalarının yanında, bir alanın terimi de olabilirler.

Bu durumda, terim olanı kullanılırken, yazıda sözcük olarak kullanımı, eğer arı Türkçe bir sözcük değilse, sınırlandırılmalıdır.

“Hâlihazır”ın terim olarak kullanımı fizikî planlamada, terim değiştirilmedikçe, vazgeçilmez durumdadır. Terim olma durumu, alan sözlüğüne göre şöyle verilmiş:

base map (halihazır harita): Bir arazide mevcut fiziksel koşulları gösteren harita. Bu harita imar planlarının üzerine yapıldığı haritadır ve plan kararları için mevcut fiziksel veri zeminini oluşturur.

(Arkon, C., İngilizce-Türkçe Ansiklopedik Şehir Planlama/Tasarım Sözlüğü, Meta Tasarımı İzmir, 2006, s.24.)

Tezdeki terim bağlamında kullanımı da yerindedir.

“Sayısal kadaströ verilerinin sayısal hâlihazırlar ile uyuşmaması”: s.170-2.sat.

“hâlihazır haritalar”: s.237-21.sat.; s.238-10.,11.,ve12.sat.’lar; s.240-6.sat.; s.287-19.sat.; s.299-2.sat.; s.315-14.sat., s.367-6.sat.;

“hâlihazır adalar”: s.238-6.sat.;

“hâlihazır ve kadaströ paftaları”: s.364-20.sat.;

“onaylı hâlihazırlar”: s.288-2sat.

Ancak, “**hâlihazırda**” biçimiyle, tez metni içinde sözcük olarak çok fazla kullanılmıştır. Bu ise, iyi bir yazı için sakınılması gereken bir durumdur.

“Ulusal fiber-optik ağ kurulana kadarki müddette internetin sağlıklı bir şekilde kullanılabilmesi için VPN (Virtual Private Network: Şifreli Sanal Ağ) teknolojisinden yararlanılacaktır.” (s.326-23. sat.)

“Müddet” sözcüğü bir süreyi tanımlar. “Kadar”ın bu tümcedeki anlamı da bir süre belirtmektedir. Dolayısıyla bu iki sözcükten biri gereksizdir. Ayrıca, Arapça olan sözcüğün yerine Türkçe olanını kullanarak, tümce şu biçimde yazılabilirdi.

“Ulusal fiber optik ağ kurulana değin (ya da dek) amaca uygun internet kullanımı için VPN (Virtual Private Network: Şifreli Sanal Ağ) teknolojisinden yararlanılacaktır.”

İncelenen tezde, burada örneklendiği gibi, aynı anlamı veren sözcüklerin yinelendiği ya da bir söylenenin iki kez yinelendiği tümcelerın sayısı rahatsızlık verecek denli çoktur.

Tezin öznesinin, dil bilgisi kapsamında, bağlaç kullanımında sıkıntısı vardır.

Ne ne de bağlacıyla kurulan tümce olumsuz bir durumu anlatır, ancak yüklemının olumlu olma kuralı vardır.

“Başlangıçta **ne** merkezi yönetim, **neden (ne de olacaktır herhalde)** yerel yönetimler böyle bir yetki devrine **hazır olmadıkları** için, son derece sorunlu planlar yapıldıysa da, ilk on yılın sonunda kurulan farklı denetim mekanizmaları ile (koruma kurulları, idari mahkemeler gibi) sistem çalışmaya başlamıştır.” (ss. 32-33)

“Bu büyük yetki devri yapıldığı ilk yıllarda **ne** belediyelerde bu görevi kaldırabilecek planlama altyapısı, **ne de** belediye başkanlarında planlamanın ne ölçüde önemli olduğu bilinci **olmadığından.....**” (s.33-12. sat.)

“Bugünün kentlileri, **ne** Osmanlı toplumunun ‘cemaat üyesi’ bireyleri gibi **ne de** Cumhuriyetin ‘bizim için en iyisini devletimiz bilir’ diyen yurtsever vatandaş tasvirine **uymamaktadır.**” (s.34-21.sat.)

Tezin 32., 33. ve 34. sayfalarında görülen yanlış kullanım, 36. sayfada düzeltilmiştir.

“Burada **ne** halkın yönetime katılımı için gerekli bilgilere ulaşabileceği bir bilgi paylaşım yapısı, **ne** fikirlerini düzenli olarak iletip, bunların dikkate alındığını öğrenebileceği bir iletişim yapısı, **ne de** sistemi denetleyip sorunlar hakkında şikayet edebilmesine olanak sağlayan bir hukuki yapı **mevcuttur.**” (s.36-3. par.)

Fakat s.219-14.sat.’da başlayan tümcede durum yine tersine döner.

“2004 yılında çıkartılan sayısal imza yasasına rağmen (Mayıs 2006’ya kadar) **ne** Konak Belediyesinde **ne de** çalışma sırasında incelenen kurumların herhangi birinde sayısal imzalı bir yazışma **yapılmamıştır.**”

Bu durumda, öznenin bu dilbilgisi kuralını bilmediğini söylemek yanlış olmayacaktır.

“**İle**” bağlacı kullanımında da sıkıntı vardır; metinde “ve” denli sık kullanılmaktadır.

“Dolayısıyla bu uygulama tam anlamıyla bir doğrudan demokrasi örneği değildir. Öte bu uygulama ile temsili demokrasi ile belirlenen yöneticilerin toplumu oluşturan sıradan bireyler bir diyaloga girmektedir.” (s.206-2.sat.)

İki tümceyi oluşturan 26 sözcükten 5 adedi “ile” sözcüğüdür.

“1960’larda yaşanan ekonomik durgunluğun 1973’te petrol krizi ile sonlanması ile ekonomi alanında yaşanan kırılma;.....” (s.66-22.sat.)

“Yeni teknolojiler **ile**, planlama ve yönetim için gerekli olan verilerin toplama süreçleri yeniden yapılandırılacaktır.” (s.120-11.sat.)

Burada da İngilizce noktalama kuralı ile Türkçe noktalama kuralı birbirine karıştırılmıştır. Türkçe’de bağlaçlardan sonra virgül konmaz.

Dikkat çeken başka bir özensiz yazım da birleşik sözcüklerin arasına konulan “-“ **iminin** kullanımında görülmektedir. Yabancı alan yazınından alıştığımız üzere, ilk sözcüğün yarım kullanılması durumunda ikinci sözcük ile arasına “-“ imi konarak uygulanır; sosyo-ekonomik; psiko-sosyal gibi. Akademisyenler arasında bu yazım biçimi görülüyor; Türkçe yazım kılavuzu ise sözcüklerin arasına “-“ imi koymuyor; sosyoekonomik, psikososyal gibi. Ancak bu imin kullanılışı çok yaygın ve yanlış kabul etmek de doğru olmayabilir. Ancak, kişinin “-“ imini kullanıp kullanmama seçimini yaptıktan sonra, metnin tümünde bu kararını uygulaması beklenir.

Bunun dışında, “-“ imi kullanımı, özel/özgün bir yazı biçemi geliştirmedikçe, yanlış olacaktır. Tez metnindeki yazım yanlışları bu kapsamda da sürmektedir.

sosyoekonomik: s.101-1.sat.; s.138-alt başlık

şehirlerarası bağlantılar: s.235-14.sat.; s.326-19.sat.

“Ancak orta vadede tüm şehirlerdeki ‘sanal kent modelleri’ ‘ulusal bilgi sistemine’ **fiber optik** hatlar ile bağlanacak ve ulusal kamusal **fiber-optik** ağ tamamlandıktan sonra, sistemin kurumlar arası yapısını işletmek için internete duyulan ihtiyaç ortadan kalkacaktır. Ulusal **fiber-optik** ağ kurulana kadarki müddette internetin sağlıklı bir şekilde kullanılabilmesi için VPN (Virtual Private Network: Şifreli Sanal Ağ) teknolojisinden yararlanılacaktır.” (s.326-20.sat.)

“2.2.1.5 Uluslarüstü Şirketlerin Hakimiyeti

Küreselleşme sürecinden öncelikli olarak kazançlı çıkan elbette **uluslar-üstü** şirketler olmaktadır.” s.17

uluslar-üstü: s.15-20.sat.; s.17-11.,13.,14.sat.; s.47-28.sat.;s.63-5.sat.

uluslar üstü: s.14-5.sat.

ulus-devlet: s.13-19.sat.; s.15-21.sat.; s.17-13.,15.sat.; s.18-14.sat.; s.28.-1.,21.sat.; s.29-21.sat.; s.47-27.sat.

uluslararası: s.28-15.sat.

kurumlar arası: s.2-son sat.; s.3-5.sat.; s.143-6.sat.; s.273-5.sat.; s.323-11.sat.; s.322-18.sat.; s.325-11.sat.; s.326-22.sat.; s.353-9.sat.

kurumlararası: s.214-14.sat.

kurumlar-arası: s.233-23.sat.; s.270-11.sat.

kurum-dışı: s.225-10.sat.; s.226-5.sat.

ham-veri:s.267-28.sat.

ham veri: s.285-2.,3.sat.; s.284-24.sat.; s.285-1.sat.; **ham verilir**(veriler olmalı): s.271-26.sat.

veri-gruplarının: s.224-17.sat.

siyaset-üstü: s.24-3.sat.

yeniden-organize: s.34-25.sat.

on-yıllık dönem: s.86-4.sat.

çevre-koruma odaklı: s.148-2.sat.

büyük-kanal projesi: s.182-4.sat.

plan ana-kararlarından: s.253-6.sat.

ana-kararların üretilmesi: s.253-alt başlık
ana-kararları, kararlara: s.253-13.,14.sat.'lar; s.255-11.at.
“bina_bilgileri” ve “parsel_bilgileri”; s.293-7.,8.sat.'lar
bire-bir bağlantı: s.323-4.sat.
Open Geospatial Consortium, Açık Coğrafi – Mekansal Bilgi: s.329-2.sat.
yüze-y-suyu drenaj sisteminin: s.366-3.sat.

grafik-olmayan veriler: s.316-25.sat.
grafik veriler: s.322-13.sat

Bunların dışında tez metninde, sözcüklerde harf yanlışı olmayan sayfaların nadiren görüldüğünü, bir sözcüğün iki kez kullanımında tümce içinde bile (örneğin: gurup ve grup olarak, s.60-17.ve 18. sat.'larda) aynı yazılmadığını, tırnak iminin kimi yerde açılıp kapatılmadığını, kimi yerde de bunun tersinin (örneğin: s.21-16.sat.) yapıldığını, tümce içinde “<< - >>” gibi imlerin parantez amacıyla kullanıldığını (örneğin: s.30-1.par. veya s.36-4.par.), anlam içerikleri aynı olmayan sözcüklerle anlam dizgeleri kurulduğunu (örneğin: “.. birincil, ikincil ve üçüncül sektörlerin yanı sıra dördüncü sektör olan bilgi sektörü ortaya çıkmaktadır.”³¹ s.67-27.sat.), okuma sırasında insanı usandıracak denli yinelemelerin yapıldığını söylemek yerinde olacaktır.

³¹ Birincil, ikincil ve üçüncül sözcükleri ile dördüncü sözcüğü sıfattır; ancak ilk üçü değer derecelendirmesini tanımlarken, dördüncü sözcüğü sayı sıfatı olarak 4. sırayı belirtir. Dolayısıyla sektörlerin sayı sıfatlarıyla tanımlanmaları, oluşum sıralarını göstermeleri açısından, doğru olacaktır.

Genel Değerlendirme

Ne Yapılabilir

Tezin ürettiği kayda değer bilgi “Türkiye Kentleri İçin Olası e-Planlama Modelleri” başlıklı beşinci bölüm ile “Sonuç” başlıklı altıncı bölümde yer almaktadır. Beşinci bölümün (260-384 sayfaları) 125 sayfa ve altıncı bölümün (385-401) 16 sayfa olması ve tez yazımındaki özensizlik de düşünüldüğünde, bu tez içerik, giriş, araştırma, sonuç ve kaynakça bölümleriyle birlikte, 100 sayfayı geçmeyebilir.

Yani özetle, çalışmanın kullandığı araçları ve ürettiği bilgiyi doğru tanımlaması ve tez metninin de üretilmiş bilgi kapsamında yeniden yazılmasının doğru olacağını söylemek isterim.

Bu öznenin hem Bilim Evreni bağlamında ne değerinde bir bilgi ürettiğinin bilincinde olduğunu hem de düşündüğünü iyi ve doğru bir Türkçe ile yazabildiğini gösterecektir.

Anlatım düzleminin (gösterenin) temiz olması gösterilenin de anlaşılmasını olanaklı kılar. Çünkü, içerik düzlemini kavramanın yolu, zorunlu olarak anlatım düzleminde geçmektedir.

Dr. Unvanının Getireceği Yard. Doç.’luğa Hazır Olma Durumu

Bugün ülkemizde Yard. Doç. kadrosuna atanma koşulu olarak Dr. unvanı kullanılmaktadır. Oysa Kıta Avrupası’nda, alınan Dr. unvanı ile Prof. kadrosuna atama yapılabildiği düşünülürse, farklı bağlamlarda alınan aynı bilim unvanının nitelik farkları üzerine düşünmenin ne kadar önemli olduğu da ortaya çıkar.

Genel anlamda, üniversitede bir mesleğin öğretiminden çok, o mesleğin üzerinde düşünme eğitimi esas olduğundan, ki mesleği meslek yüksek okulları, daha da iyisi akademiler öğretir, öğretim üyeleri de bu beceriyi öğrencilerine öğretebilme becerisini kendi dr. eğitim süreçlerinde kazanacaklardır.

Bir mesleğin alanı içinde kuramdan uygulamaya üretilmiş bilgi durumuna eleştirel bakabilmek, günün koşulları içinde durumu değerlendirebilmek, yeni arayışlar içine girebilmek, orijinal bilimsel bilgi üreterek uygulamaya alma koşullarını aramak ancak Modernist Bilim’in Epistemolojisi bağlamında usûlüne uygun Dr. eğitimi üzerine kurulabilecek eylemlerdir. Bu nitel durumu kazanan, yani öğrenen/öğrenmiş olan kişi, öğrencilerine bunu öğretebilir.

Bugün ülkemizde üniversite eğitimi meslek öğretimine indirgenmiş olsa da, öğretim üyelerinin bilimsel bilgi üretebilme nitelikleri üzerinde özenle durmamak, üniversite öğretim üyeliğini, çoktan üretilmiş bilgilerin yinelenmesine ve bir meslek kapsamında ezberlenmiş uygulamalarının öğretimine dayalı pratik edimlerle eş tutmak, süreç içinde Ülkede Bilim Kurumu’nun, hiç olmazsa bazı bilim kollarında, yok olmasına yol açacaktır. Özetle, üniversitelerimizdeki öğretim üyeleri, meslek yüksek okulları benzerleri yerlerde ders veriyor olsalar da, kendileri bilim adamı olmadıkları için.

Bu düşünceler altında, Yar. Doç. kadrosuna atanan Dr. unvanlı öznenin aşağıdaki özellikleri içselleştirmiş olması beklenir:

- Alan yazınında (literatürde) bir kavramı kronolojik ve metafiziksel düşünce bağlamında geriye doğru irdeleyebilecek beceriyi kazanmış olması;

- Doktorası üzerinden üretilmiş olması gereken ve üretildiği varsayılan orijinal bilimsel bilgiyi ve çalışma alanına ilişkin düşüncelerini doğru ve iyi bir yazı dili ile anlatabilmesi;
- Alanında ders verebilecek donanıma sahip olması, ki üniversite eğitimi kapsamında verilecek derslerin donanımı da ilk iki maddenin öncül olmasına bağlıdır.

Yard. Doç. unvanını alarak öğretim üyeliği sıfatını taşımaya başlayan söz konusu öznenin, danışmanlığına hemen verilme olasılığı bulunan yüksek lisans öğrencilerine rehberliği kapsamında yapacağı iş de budur: kuram ve uygulamadaki mevcut bilgi birikiminin anlamlı bir sıra ile irdelenmesinin ve sınıflama / gruptama ve anlamlı çıkarımlar yapılmasının sağlanması.

Eldeki Doktora tezi eleştirisinin anlaşılabilir bir sonucu olarak, öğretim üyesi unvanını taşımakta olan söz konusu öznenin, lisansüstü çalışmalarda yapacağı rehberlik hizmetinde gerekli performansı gösterebilme olasılığı çok düşüktür.

Sonuç

Ekonomiyi sosyal alanın merkezine alan, insan evrenini ekonominin ilkeleri ile yönetmeyi / yönetebileceğini düşünen, düşünceyi sayısallaştırarak teknolojik gelişmelere odaklayan bir uygarlık anlayışı, giderek BİLİM'in matematikselliğini yitirip, Matematik Bilimi'nin sayısal işlemlerine indirgenmesine neden olmuş; zamanımızda da neredeyse tümünden teknolojiyle örtüştürülmesini dayatır hale getirmiştir.

Bilim'i Bilim Felsefesi kapsamında ve kurumsal durumunu da göz ardı etmeden, Grek'ten Modern Zaman'a değişen özsel nitelikleriyle öğrenmiş olgun bilim adamlarına, okunan tezde örneklenen düzeydeki teknoloji yabancı gelse de, Bilim, Bilim Felsefesi, Grek Bilimi, Modern Bilim, Bilim Dışı'lık, Teknoloji, gibi kavramların birbirine karıştırılması söz konusu olamayacağı için, kendilerinden zihinsel işlevlerini daha uyanık tutmaları beklenebilir.

Öte yandan şunu da gözden kaçırmamalıdır. Bilinmeyene / bilinemeyene karşı gelişen her yabancılık duygusu beraberinde kuşku duyma, çekinme ve hayranlık duygularını da getirmektedir. "Anlamıyorum.. ama, bilgi üst düzey bir konuma sahip görünüyor" duruşuna, bir de "hayır"ın sağlam bir gerekçe istemesi karşısında umarsızlığından ötürü suskun kalan akademisyen duruşunun geleneksel olarak "olumlu" değerlendirilmesinin eklenmesi, sınav sonucunun da "olumlu" olmasına yol açmaktadır.

Bulduğum Kurum'da yıllardır işitmekte olduğum "evet"lerin havada uçan tüy örneği hafifliklerini bu gerekçelere bağlamaktayım.

Bu durum elbette tezlerin ve öznelere³² yarattıkları bir durum değil, danışman ve jüri üyelerinin bilimsizliklerinin doğurduğu bir sonuç durumudur.

Bu bilimsizlik durumu da, Dr. olmadan Dr. unvanını taşımaya hak kazanan yeni öğretim üyeleri üzerinden kendini sürekli yeniden üretmektedir.

Ülkemiz Bilim Kurumu'nun özsel bir niteliği olma yolundaki bu fiili durum üzerine hepimizin düşünmesi gerekiyor.

³² İncelenen tezin öznesi Yar. Doç. Dr. Muhammed Aydoğan, yeterlik öncesi benden aldığı bir ders kapsamında kişisel olarak tanıdığım, öğrenme potansiyeli olan, yaptığı işe bağlı, iradeye karşı özenli çalışmasını becerebilen bir bölüm öğretim üyesidir.

Özellikle de Dr. unvanlı genç akademisyenlerin kendilerine **“Bunca yıllık öğretimin sonunda başkalarının oluşturduğu bilimsel bilgi yığını rasgele karıştırmanın ötesinde, o yığna, düzgün yığılmış o karmaşık dizgenin üstüne, BEN ne ekledim”** sorusunu sormaları gerekmektedir.

Bilim’in Teknoloji ile örtüşmediği konusunu da öncelikle öğrenerek.

*

M. Aydoğan'ın Dr. Tezi - pdf